

DIVATVILÁG

Szépirodalmi és divatlap

a magyar hölgyek számára.

<p>Megjelenik havonként kétszer: 8-kán és 23-kán. Minden számhoz melléklet.</p>	<p>Szerkesztőség: József-külváros, ősz-utca, 4-dik sz. Kiadó-hivatal: Egyetem-utca 4-dik szám alatt.</p>	<p>Előfizetési ár: egész évre 8 ft., félévre 4 ft., negyedévre 2 ft. A Regélővel együtt: egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.</p>
--	--	---

NŐK KÖRE.

Általános divattudósítás.

A divatszerinti öltözési vágnak vagy szeszélynek soha sem nyílt talán nagyobb tere mint jelenleg, mert miként a szövetek régiebb és újabb szerkezetű volta a legtágasabb tért engedi a választásban, úgy a jelen szabás és ékítés, mind a ruháknál, mind a felöltöknél, nincs bizonyos formákhoz kötve, hanem szabadon mozog a majd rövidebb, majd hosszabb ruha és a felöltők bő, félbő és egészen testhez simuló szabásai között, miként azt a készítő vagy a viselő kedve és szélsége kívánja.

A ki sokat hoz, ott vágyát mindenki kielégítve fogja találni és meggyőződésem szerint beszélek, midőn állítom, hogy *Alter* és *Kiss* urak váci-utcai divatesarnoka valamennyi hasonló divatkereskedések fölött legnagyobb mennyiségben és változatoságban bővelkedik az idej divatu őszi és téli szövetekben és felöltőkben. Nincs szín, nincs mustrázat, nincs az a kelmefaj, mely ott minden igényt kielégíthető példányokban ne volna képviselve.

Vannak ott sima egyszínű kelmék, melyek most igen kedveltek, mivel ellenkező színnel díszítve igen szép kész öltözeteket adnak.

A simák között megemlítem a „Velour uni“ és „Velour impérial“ szöveteket. Gyönyörű színezetök, mely mindenféle árnyalatokban a legtisztább zománcban tűnik elő, méltóvá teszi, hogy a divatas kelmék között első helyet foglaljanak.

A „Velour uni“ $\frac{5}{4}$ rőf széles, szép, sima tiszta gyapjuszövet, 1 frt. 50 kr., 1 frt. 80 kr. és 2 frton.

A „Velour impérial“ szintén $\frac{5}{4}$ széles, vastag ripszszálu sima szövet; röfe 2 frt. 20 kr.

A csikos, mellirozott, hópelyhes és chinészövetek egymás között versenyeznek szépség- és czélszerűségben.

A csikos szövetek között vannak egyszerű fehér és tarka „schottisch“ csikuak.

A fehér csiku szövetek $\frac{4}{4}$ rőf szélesek, 1 frt. 50 kron.

A tarka csikuak — vannak szélesebb és keskenyebb csikkal — 1 frt. 40 kron és 2 frton, szintén $\frac{4}{4}$ rőf szélességben.

A mellirozott kelmék ugyszólván határtalan változatokban fordulnak elő. Ilyenek a $\frac{3}{4}$ rőf széles „Woolsey“, apró bozontos felülettel és mindenféle színvegyületben; röfe 55 kr.

A $\frac{4}{4}$ rőf széles „Mexicaine“ finom alakzott szövet minden színben, vagy fehér, vagy fekete vegyülettel; röfe 90 kr.

A $\frac{4}{4}$ rőf széles „Bretage“ és „Linsey flammé“, mindkettő az ismert Knicker bocker alaku szövet; az első 1 frt 10 kr., a másik 1 frttal röfe.

A $\frac{4}{4}$ rőf széles „Royal“, selyemmel kevert szövet, melynek felszine úgy néz ki, mintha ezer apró koczkából (milles carreaux) állana; röfe 1 frt. 40 kr.

A $\frac{4}{4}$ rőf széles „Velour à la neige“ egy szín alapu szövet, mely úgy néz ki, mintha

apró szines hópolyhecskék volnának rajta, röfe 1 frt 50 kr.

A $\frac{1}{4}$ rőf széles „Juliet,” ripsz-alaku vastag szövet, tarka apró selyempontokkal sűrűn elhintve; röfe 1 frt 80 kr.

A $\frac{1}{4}$ rőf széles „Woolsey Dover,” angol mellirozott vastag gyapjukelme; röfe 1 frt 90 kr.

A $\frac{1}{4}$ rőf széles „Victoria Vools,” finom, mindenféle kisebb-nagyobb mustrázattal; röfe 2 frt 20 kr. és 2 frt. 40 kron.

A chiné-mustrázat leginkább Lustre-szövetekben fordul elő. Őszi ruhákra, valamint rendes házkörüli viseletre ez a legalkalmasabb szövet, nagyobb részt csak hamuszínű és világos barna árnyalatokban fordul elő, kisebb-nagyobb hópehely alaku, rendetlenül széjjelfutó mustrákban. Szélessége 1 rőf; ára 1 frt 20 kr. és 1 frt 40 kr.

Az itt ismertetett kelmék még korántsem képezik Alter és Kiss urak divatcsarnokának összességét, mert van ott még majdnem megszámlálhatlan sokaságu más kelme is, melyeknek leírása és ismertetése majdnem lehetetlen; azért szives olvasónőimet, kiknek ezekre szükségök volna, figyelmeztetem, miszerint, ha vidékiek, forduljanak levél által vagy a „Divatvilág” szerkesztőségéhez vagy a nevezett csarnokhoz, honnét mustrákat a legnagyobb választékban és a legrövidebb idő alatt fognak kapni.

Ezen divatcsarnok nemcsak folyvást tart kész cikkek (paletókat, köpenyeket) raktáron, — hanem nagyban foglalkozik ruhák elkészítésével is, melyekből több meglepő szépségű példányt volt alkalmam látni s melyeknek ismertetését a jövő számban kísértem meg; itt csak az *őszi felöltőkről* teszék még említést.

Az őszi felöltők vagy vastag posztóféle kelméből, vagy bolyhos, a báránybőrhez hasonló ugynevezett „Gizella” — szövetekből készülnek. Szabásra nézve viselnek bő és félbő paletókat, alul sima vagy kiágazott szabással; az utóbbiak rendszeren diszesebbek szoktak lenni, — az elsők egyszerűek.

Árakra nézve láttam igen szép felöltőket 18, 20, 22, 24—28 frton; ezeknek kiállítása olyan, hogy minden finom, szerényebb ízlést kielégíthet. A mit ez áron felül láttam: 32, 35, 38—40 frton, fényüzési móddal vannak kiállítva és szabásuk mesterkétebb, díszítésök gazdagabb.

Irís.

Uj kalapok.

Az őszi idény beálltával a divat igen szép és könnyen előállítható kalapokkal lepett meg minket, ezek tudniillik a tollkalapok, alakjukra nézve alacsony kalpaghoz hasonló, s egészen tollal vannak beborítva; az ilyen kalaphoz, ha magunk akarjuk csinálni, veszünk egy mintát, melynek ára 50 kr. vagy könnyű, már kiszolgált szalmakalapot is lehet felhasználni, a tollak lehetnek fekete tyuk-, pulyka-, vadréce-, fáczán-, szóval bármi tollak, melyek szép fényesek és egyenlők, a tollnak felső fényes része levágatik, és úgy varratik fel a mint a madáron vannak elrendezve; ezt addig folytatjuk, míg az egész kalap tollal van beborítva.

Láttunk egy ily kalapot fekete-zöldes fényű kakastollból, felül két sor hófehér toll volt köröskörül; egy másikat kékes fényű holló- vagy fajdtyuktollból szép, felálló kócsaggal. Ezen kalapok igen jól állnak az arcához, s minthogy mindenki maga készítheti, nem csak szépek, de olcsók is.

K. BENICZKY IRMA.

Mit tanuljanak a nők?

Tul vagyunk azon időn, melyben a tudomány még oly titokteljes lepellel vala fődve, melynek megemelésére kevesen valának hivatva, midőn a tudományos miveltség csupán a tudósok, tanárok és tudorok kizárólagos tulajdona volt. Korunk a haladás, a felvilágosodás kora; a rejtélyes homály, mely a tudomány imolájában uralgott, s melyen keresztül csak felavatott papjainak gyakorlott szemei hatolhattak át, — eltűnt; az út, mely oda vezet, mindenki számára nyitva áll.

A tudományok ezen népszerűsítése már is gazdag gyümölcsöt termett: nem csak hogy általa nagyszámu magas szellemi javakat, élvezeteket nyertünk, de az anyagi jóllét is rajta alapszik.

A nőknek sem szabad az általános haladásban hátramaradniok; ők oly föltte fontos helyet foglalnak el a társadalomban; ők az új nemzedék nevelői, s így a társadalmi élet tényezői, mert az ő személyes befolyásuk nagy hatást gyakorol a gyermek jellemére, lelkületére, az anya példája szerint képződnek fogékony ifju lelkében azon nézetek, elvek, fogalmak, melyektől jövő boldogsága, sorsa függ; mennyire szükséges

tehát, hogy a nők is tudományos műveltséggel birjanak, hogy elméjük felvilágosult legyen.

Mit tanuljanak hát a nők, hogy e czélt elérjék? . . .

A műveltség két részre oszlik: az általános és a hivatásbeli műveltségre. Ez utóbbit kell a nőnevelésnél különösen tekintetbe venni. Ez azon tudományos ismeretek megszerzéséből áll, melyeknek a gyakorlati életben hasznát veheti. A tudományos műveltségű felvilágosodott nő működésének és cselekvényeinek, azok indokainak és következményeinek tudatával és megítélésével bír; minden, a háztartásban s egész működésében általán előforduló esetet és tüneményt megért s megmagyarázhat.

Mily kedvessé lesz a tevékeny háziasszony előtt működésének köre, a ház, a kert, a konyha, az éléstár, ha annak tudatával bír, hogy cselekvényei nem olyanok, mint egy holt gép működése, hanem értelmességének, ismereteinek következményei, mert hiszen azon alapszik szereteteinek jó- vagy rossz-léte, az élet legfőbb javainak egyike: az egészség; a házi béke egyik tényezője: a rend és tisztaság, mely a vagyon fentartásához és gyarapodásához okvetlen szükséges.

Azon tudományok, melyek a nő hivatásbeli műveltségének alapját képezik, a következők: szépészet, vegytan, természettan. Ne ijedjenek meg szép olvasónőim ezen három, előttök tán nem kellemesen hangzó névtől, egykét igen egyszerű példa által a gyakorlati életből bebizonyítjuk, mennyire szükséges először a vegytan ismerete a nőknek is. Egy fiatal, tapasztalatlan nő, kit drágán fizetett francia nevelőnő tanított és nevelt, oly helyzetbe jut, hogy cselédet nem tartva, magának kell főznie; felteszi a borsót kemény kutvizben, melyben, mint tudva van, száraz hüvelyes főzeléket puhára főzni nem lehet; a borsó fő, fő, — a fiatal gazdasszony sűrög-forog a tüzhely körül, de bármily vigan lobog a megrakott tűz, bármennyire forr a víz, a borsót puhára nem főzi. Ha az a kis menyecske francia regények helyett Ruzs Károly „*Vegyészet a konyhában*“ czimű művét olvasta volna, most tudná, hogy ha eső- vagy folyóvíz hiányában kutvizben kell ázalékot főzni, egy késhegyni finomított hamuzsirt (szénsavas nátron) kell bele tenni, mit néhány krajezárért minden gyógytárban kaphatni; s nem csak azt tudná, hogy ezzel

segíthet a bajon, de egyszersmind azt is: miért nem fő meg a borsó a kemény vízben, és miért változtatja meg a hamuzsír a víznek azon tulajdonát. Máskor egy vörös foltot lel drága sötétszínű asztaltakarójában; ha vegyészeti ismeretei vannak, azonnal tudni fogja, hogy ezt valami sav, eczet, citrom stb. okozta, s hogy ezt könnyen eltávolíthatja szalmiakszeszszel (ammoniak). S hány ily példát hozhatnánk fel, melyek mindennap előfordulnak a köznapi életben. Azért, szép hölgyeim, félre az erkölcsrontó francia regényekkel, melyeket tán azon czélból olvasnak, hogy magukat a francia nyelvben gyakorolják, melynek megtanulása annyi drága időbe és pénzbe kerül, s melynek tán soha sem veszik hasznát, ha egyszer a nevelőintézetből kikerülnek.

A nőnevelés egészen fonák alapon nyugszik, mert azt tekintik annak főczéljául, a mi tulajdonkép csak mellékes dolog. Mit használ a háziasszonynak azt tudni, hogy az ókorban Egyiptomban az ökor isteni tiszteletben részesült, ha nem tudja, mikép készítse a mi ökreink húsát puha izletes sültté; mit használ neki azt tudni, miként bántak a mumiákkal, hogy még évezredek után is megtartották alakjukat, ha nem tudja, miként kell a húst nyári időben a romlástól megóvni, — s mily örömet mondana le némely hölgy a nap foltjainak ismeréséről, ha tudná, mikép távolítsa el a zsirfoltot drága selyemruhájából! mily édes-örömet adná oda az anya mindazon tudományt, melylyel a társaságban csillogni, csodálatot aratni lehet, ha szeretett gyermekén segíthetne, kinek betegága mellett térdel kétségbeesetten olvasva a perczeket, míg a távol lakó orvos jön . . . pedig ha a természettant tanulmányozta volna, ismerné az emberi testnek szervezetét, ismerné a gyógyfüveket, azoknak hatását, s hány esetben segíthetne szereteteinek, szenvedő embertársainak, házi állatainak baján!

Ha valamely házba lépünk, hol minden bőven van, a szobák teli vannak szép butorral, drága szőnyegek-, függönyök-, szép festvényekkel, szóval mindennel, a mi az elegans comfortable ház berendezéséhez szükséges, s még sem találjuk magunkat jól a szép termekben, a színvegyület sérti szemünket, a kényelmes butorzat daczára a szobák nem kedélyesek, nem lakályosak, — nem érezzük magunkat otthonosan.

Ha az illető házinő, kinek rendező keze itt működött, szépiészeti (aesthetikai) ismeretekkel birna, akkor tudná, hogy a comfort és elegancia nem annyira a tárgyak pompáságától, mint azoknak helyes elrendezésétől függ; a színek öszhangzása, ama sajátságos valami, mely a szobákat oly lakályossá, oly kedélyessé teszi, hol mindenki felleli kedvencz helyét, otthon találja magát, ez az, a mit a „comfort“ szóval jelzünk. Fölötte szükséges tehát, hogy a nőnek aesthetikailag művelt izlése legyen, mintán őt illeti a ház berendezése, s így tőle függ azt rendetlen chaoszszá, vagy kellemes, kedélyes helyiséggé változtatni, hol mindenki örömeit időz. De nem csak a ház berendezésénél, hanem saját és gyermekei öltözékének rendezésénél és összeállításánál is fölötte szükséges az ismeret; aesthetikailag művelt nő soha sem fog feltétlenül hódolni a divatnak, hanem képes lesz annak gyakran oly fölötte bohózatos szeszélyeit úgy módosítani, a mint az illem és saját egyénisége szükségli.

Ezen három tudomány fő- és mellékágainak tanulmányozása képezi a nőnevelés és hivatásbeli műveltség leglényegesebb részeit; ezek a gyakorlati életben ép oly szükségesek az anyagi jólléthez, mint az erkölcsiség szilárd elvei, a kedély és szív műveltsége a szellemi jólléthez. Amazok a nőnevelés anyagi, emezek a szellemi része, s azon nő, kinek lelkében e két rész egyesült, az a szó teljes értelmében „mívelt.“

De fájdalom! a nőnevelésnél legnagyobb súlyt fektetnek azon tehetségek és ügyességek kiképezésére, melyek által a társaságban feltűnni, tetszést és csodálatot lehet aratni, s a szív, a kedély, az ész — parlagon marad.

Mit tanulnak leányaink a nevelő-intézetben, hová szülőik gyakran csak nagy áldozattal adhatják? Idegen nyelveket, tánczolni, zongorázni, szép és drága kézimunkákat, történelmet, földleirást, rajzolni, irálytant, szóval mindent — azaz mindezekből valamit, tökéletesen semmit, a tánczot tán kivéve. Ezen elősorolt tárgyak képezik a nőnevelés főczélját, s a gyakorlati tudományok, a hivatásbeli műveltség egészen mellőztetik; pedig általános műveltség nélkül sokkal könnyebben lehet az életben boldogulni, mint hivatásbeli képzettség nélkül.

Azon műveltség, melyet leányaink a nevelő-intézetekben nyerne, csupán a „sa-

lon“-ra van számítva; de a mellett ott van ám a családi — és gyermekszoba is, a konyha és a háztartás. A háziasszonynak ismernie kell mindazt, a mi családjának javára szolgál, tudnia kell, miből állnak a tápanyagok, hogy a szerint állithassa össze az étkeket, és ne családjá elrontott gyomrán tanulja meg azt ismerni, mi az egészségnek árt. Ismerettel és tudattal kell működnie, köre nem szük, sőt inkább nagyon is tág: magába foglalván az egy egész nagy, csodateljes világot, — a szeretet világát! . . .

Sokan azt fogják tán mondani, hogy a „régii jó időben“ a nők mit sem tudtak a vegyészetről, a természettanról stb., azért mégis jobb gazdasszonyok voltak mint most; hiszen minden házi munkát megtanulhatnak a tapasztalásból, nem kell ahhoz tudomány, hogy valaki jól tudjon sütni, főzni, stb.

Igen — helybenhagyjuk, hogy a tapasztalás igen jó, — de fölötte *drága* tanító. Két ut vezet — a megismerés imolájához: a tudomány és a tapasztalás útja; az első rövid, egyenes, világos, — a másik hosszú, fárasztó és sötét. Gondolkodó értelmes lény, a milyen az ember, ne elégedjék meg azzal, hogy valamin meg tud csinálni úgy, a mint azt mástól látta, hanem azt is kell tudnia: mi okból kell azt úgy, s nem másként csinálni? ezt pedig megmagyarázza, felderíti előtte a *tudomány*. Tudományos műveltség és ismeretek nélkül nem vagyunk képesek tudattal, saját eszméink után valamit véghez vinni, és csupán a tapasztalásra vagyunk utalva; mennyi időbe kerül ez — s gyakran mily kárral van összekötve! A hivatásbeli műveltség azonban nagyon jól megegyezik az általános műveltséggel.

Fölötte jó és hasznos, ha a nőnek minderről van fogalma; ha ideje van s elég vagyonos arra, tanuljon mindent, képezze ki tehetségeit, — de ha választania kell a hivatásbeli és az általános műveltség közt: tétova nélkül válaszsza az elsőt, mely őt képessé teszi nem csak arra, hogy vendégeit a „salon“-ban mulattassa, de arra is, hogy mint nő és anya szent kötelmeinek megfeleljen.

Tul vagyunk azon időn, midőn még a nőket mint alárendelt lényeket tekintették; a mai időben senki sem vitázza el tőlük jogukat, sőt tul is mennek az illő határon. Alig van tárgy, melyről többet irtak és beszéltek volna mint a nő-emancipációról, — csakhamar hamis szempontból tekintik azt.

A nő nem szolgálja, nem alárendeltje a férfinak, ha azon helyen áll, melyet a természet örök törvénye számára kijelölt, hanem *társa*; a nő egyenjogú a férfival, mert ép oly tehetségekkel, észszel és lélekkel ajándékozott meg teremtője által, mint az; — ő lehet emancipált, és legyen is az; . . .

A nő, ki hivatásbeli kötelmeinek fontosságát ismeri és azokat hiven, szigorun teljesíti; ki gyengéit le tudja győzni; kinek szigoru erkölcsi elvei vannak, melyek szerint cselekszik; ki önzetlen szeretettel, önmegtagadással működik körében, családja boldogsága felett örködve; ki gyermekeit nem csak testileg, de erkölcsileg és szellemileg is képes nevelni; — szóval azon nő, ki magasztos küldetésének fontosságát megértés és felfogás, ki kötelmeit mint nő és anya szigorun teljesíti, — az az *emancipált nő*, a szó legigazabb és legszebb értelmében.

K. BENICZKY IRMA.

Konyhaszat.

Rizs-étel.

Rizskását tejben jól megfőzzük aztán reszelt csokoládéval s kevés vaniliával elkeverjük. Egy porcellán tányérba téve szépen laposra elsimitjük s 2—3 tojásfehéréből vert habot tört czukorral vegyítve a tetejére rákenjük s kissé sütni és pirulni hagyjuk. Ezt ugyanazon edényben kell feltálalni, a melyben sült, különben szétromboljuk az egészet.

Marhanyelv lengyel mártással.

A nyelvet sósvizben megfőzve egy lábasban szalonna-szeletek-, hagyma- és répadarabkákkal s kevés szegfűvel együtt párolgatjuk a mig barna színű kezd lenni; akkor behintjük egy kanálnyi liszttel s azt is barnulni hagyjuk. Aztán félmeszely bor és leves keveréket öntünk rá s kissé főni hagyjuk, s midőn később leszűrjük, nagy és apró szőlőt mandolát tűzünk bele s jól megfőzzük ezeket. A nyelvet, hosszasra vágott mandoláival megspékeljük s aztán szeletekre felvágva tálba rakjuk s a mazsolás lét ráöntjük.

Garibaldi csók.

$\frac{1}{4}$ font lisztbe $\frac{1}{4}$ font vaját vágunk, kissé megsózzuk s a tésztanyujtóval eldolgozzuk, 4 tojás, sárgával téstát gyurva vékonyra kinyújtjuk s hosszas négyszögű darabkákat vágva belőle megtöltjük a következő töltelékkel: $\frac{1}{4}$ font mandola apróra megtörve, $\frac{1}{4}$ font czukor citromon ledörzsölve, 3 tojás sárgájával, összekeverjük hozzávéve még 2 tojásfehéréből vert habot. Ebből minden téstadarabkára teszünk s szép sárgaszínűre megsütjük.

Havi teendők.

Most már a kertii növények mind megérték; minden nemet külön kell betakarni. A gyökeres zöldség, miután szépen megtisztított, legjobban áll el száraz szellős pinczékben, kissé nedves homokban; a tisztításnál arra kell vigyázni, hogy a gyökerek ne sértessenek meg, mert különben megrothadnak. A gondos gazdasszony augusztus és július hóban szárított petrezselymet és czellert; ezeket most ritka szövetből készített zsákokba rakják és a padláson felaggatják. A ki erre gondolt, midőn a zöldség olesó volt, annak akkor is lesz elegendő zöldsége, mikor mások drága pénzen veszik; különösen városokban, hol ritkaság az oly pince, melyben a zöldség jól elállna egész az ujig, — de a szárítottat könnyen el lehet tenni a padlásra.

Midőn a gyökeres és leveles zöldség már ki van szedve, válasszunk ki minden nemből néhány szép, tökéletes ép példányt magunknak, ezeket jó helyen kell kitelelni, a hol meg nem fagnak, de ne is hajtsanak időnek előtte, mert akkor nem kapnak tökéletes szép magvakat.

A spárga ágyakat rövid marhatrágyával kell betakarni, miután a száruk levágattak.

Most még lehet sárgarépa- és petrezselyem-magot vetni, hogy tavasszal annál korábban legyen zöldségünk. Mindazon ágyakat, melyekbe tavaszkor, korán veteménnyezni akarunk, most kell felásni, — a hol szükséges, trágyázni; de a felásott földet nem szabad meggeréblyézni, — ez csak tavaszkor történjék, mikor veteménnyezünk.

A gyümölcsös kertben folytattatik a gyümölesszedés; az elteendő gyümölcset ne hagyjuk tulságosan megérni, hanem éretlenül se szedjük le, válogassuk ki a legszebb, legépebb gyümölcset, hagyjuk egy pár napig szellős helyen s aztán tegyük el; ha szellős, száraz pinczénk van, rakjunk ócska deszkát a földre, vagy még jobb ha állványt csinálunk és az almát és körtvét szépen egymás mellé rakjuk, így elállnak egész tavaszig.

A sertéseket most már kissé jobban kell tartani, a maglókat különösen, nehogy elgyengüljenek; a most ellett malacok nem alkalmasak a felnevelésre. A hizók most már kukoriczát kapnak, a tiszta víz ne hiányozzék, néha sótt kell nekik adni és az ólat tisztán kell tartani.

E hó legalkalmasabb a lúdhizlalásra; ha azt akarjuk, hogy a lúd rövidebb idő alatt meghizzék, sokkal czélszerűbb a kukoriczát megdaráltatni, és azután aludt tejjel, sóval összegyurni, kis ujnyi nagyságu csikot csinálni e gyurmából, azt megszáritani és azal a hizlalandó ludat tömni, minden darabot tejbe mártva kell a lud torkába eresztetni, ily módon hizlalt lúdnak különös jóízű a húsa, sok zsirja lesz és 20—25 nap alatt tökéletesen ki van hizlalt, ezen angol és francia hizlalásmódnak még azon előnye is van, hogy a lúd nem fül meg oly könnyen, mint ha kukoriczaszemmel tömetik.

Hasonló módon lehet pulykát is hizlalni, tiz nap alatt eléggé meghizik pecsenyének,

ha pedig három hétig tömjük így, akkor roppant nagy és kövér lesz, s kevesebbe kerül mint a szemmel hizlaltak.

A hizlásnak három fő szabálya van, melyeket nem szabad elmulasztani ha azt akarjuk, hogy czélt érjünk, tudniillik:

I. A hizlalandó állatnak kényelmes, csendes és sötét óla legyen.

II. Soha sem szenvedjen hiányt friss vizben és eledelben.

III. Eledele mindig sóval láttassék el.

Miért mozdítatik elő ezen három szabály által a hizás, azt egy magán, fölötte érdekes cikkben legközelebb előadandjuk t. olvasóinknek.

K. I.

OLVASÓ-ASZTAL.

Az alázatosság fogalmairól.

Napjainkban még folyvást lehet tapasztalni, hogy az *alázatosság* értelmét némelyek azon alapokon fogják fel, melyeket régente a jezsuiták hoztak életbe s melyek a szoros keresztényi elvekkel legkevésbé sem egyeznek.

Azon örökbecsű tudomány, melyet Krisztus és az ő hű magyarázói hagytak hátra az emberiségnek, egészen más értelemben tünteti fel az *alázatosságot*, mint a hogy azt később, kiforgatva eredeti alakjából, színéből, szerettek magyarázni a tudatlan népnek.

Krisztus az *alázatosság* fogalmát nem egyébbe helyezte, mint a *szeretethez*, melyen egész tana alapszik. Ő azt úgy oktatta és ajánlta, mint egy nemét a *felebaráti türelemnek* és *méltatásnak*, mely nem engedi meg, hogy egymás gyarlóságai-ban fennakadva és egymást kicsinyelve, egy neme az *idegenségnek* álljon be, mely minden egységnek akadályul szolgál, és a belső harmoniát összezavarja.

Ez irányban fogva fel ez elvet, önként be kell látnunk, hogy ez a legbölcsebb és legjótékonyabb intézmény volna minden társadalmi életben, mi nélkül csakugyan nem volnánk egyebek, mint vadállatok, kik jogainkat külön akarva gyakorolni, csak ösztönünket követnénk, mely semmit sem enged le a magáéból s mely csak az erő *uralkodását* tartja szem előtt.

Az állatoknál, hol a nagyobb erő a kisebbet felemészti és önkényes uralkodó szerepet enged magának, sohasem fog beállani semminemű benső viszony, mely azoknak életében valamely rendszeres összefüggést, közös czélt és kölcsönös előjogokat hozhatna létre. Náluk a különvált egyéni élet fog örök időn át fennállani, a mennyiben a társulás vágya bennök nem létezhetik, hiányozván

köztük minden oly törekvés, mely közös érdekeknek ohajt lendületet adni, szóval: mert nem bírnak értelmi tehetséggel, mely az anyagi élet szükségéin kívül még egyéb tökélyesebb birtokoknak igyekszik urává lenni, és társaitól várja legfőbb boldogságát.

De az embereknél, hol a szabadakarat és szellemi értelem játszsza a főszerepet, hol minden egyén egymás támogatására van utalva, hol az érdeket nem önmagából meríti senki s mintegy egészen elkülönzött élet nem is képzelhető, s végre, hol a physikai léten kívül még vannak belső szükségések is: ott feltétlen szükséges eszköz az egymás iránti türelem, elnézés s az érdemek méltatása.

E méltatásokból származik a tulajdonképeni *alázatosság*, mely nem egyéb önként elfogadott tartozásnál, minek lerovásában a legszebb, leggyöngédebb hajlamok nyernek nyilatkozást s azért szépek, megnyerők, nemesítők.

Ez által csak emberi méltóságunk öntudatát neveljük, mert beismerjük, hogy vannak cselekvények, melyek kell, hogy mindnyájunkat lelkesítsenek. A ki e cselekvényeket feltalálja és gyakorlatba venni nem átallja, az már elismerte azoknak mindenkire egyaránt származó hatását s ez elismerés már magában rejti a hasonlók iránti becsülést, méltatást is.

Csak azok iránt lehetünk alázatosak, kiket hasonlóinknak ismerhetünk, vagy kiket erkölcsi és világbölcselemi tulajdonaiknál fogva magunk fölé helyezhetünk. Midőn ezek iránt alázatosak vagyunk, ez által csak kiváló tulajdonaiknak adózunk elismeréssel, miket, mint az emberi tökéletesség kisebb vagy nagyobb bizonyítékait, becsülünk, magasztalnunk kell.

Az ily alázatosság egészen természetes s önmagunkban gyökerezik.

Mindazon alázatosság azonban, melynek eredete nem belső világunkban gyökerezik, nem lehet egyéb aljas tettetésnél, vagy szolgai hunyázkodásnál, mely cselekvények csak a legnyomorultabb és legpiszkosabb lelkekben fogamzhatnak meg.

Kik az alázatosságot bizonyos érdekből és külsőleg kötelezett tartozásból gyakorolják, azok legközelebb állanak a gonoszság határához s azoktól nem várhatunk egyebet csalárdságnál.

A tiszta lelkű embert az mutatja meg leginkább, hogy kinek s miért hizeleg. Az igazán nemes lélek sohasem fog oly embereknek hizelegni s magát olyanok előtt megalázni, kiket becsülni, méltányolni nem tud s ha valakit jelleméről ohajunk megismerni, csak magatartását kísérjük figyelemmel, melyet a társadalmi életben egyesek iránt alkalmaz.

Az oly ember, kinek már mintegy külsejéhez nőtt az alázatosság, lehetetlen, hogy szilárd jellemmel birjon. Neki mindegy, bárkivel találkozzék; ő azonnal készen van annak legmélyebb hódolatát kifejezni, meg sem várván azt, míg megtudja, kivel van dolga, mert nem néz egyébre mint a külszínre, mely ha elég tisztességes színezetű, úgy elég arra is, hogy az ő hódolatát megnyerje.

Jelen korunk társadalmi életében pedig e szokás s az ily emberek, fájdalom! föl se tűnnek s még folyvást a formalitások kezdetleges iskoláit járjuk, holott a fölvilágosodás és valódi műveltség első szükei közé tartozik, hogy kibontakozzunk minden oly külső kötelezettségek alól, miket a ferde nevelés, hiányos iskoláink törvényei és a közélet szolgalelkű tekintélyeinek követése ruháztak reánk!

Oly korban, hol a szabadsági eszmék napról napra tisztultabb fogalomban kezdenek maguknak érvényt szerezni, kell, hogy a szabadságot ne csak politikailag, de emberjogilag is igyekezzünk gyakorlathoz hozni.

A szolgaság legerősebb támasza ez értelemben ép az alázatosságban rejlik, mely egyszersmind magában hordja mindazon bűnök magvát, mik az emberekben felnöve, őket a leggyarlóbb és leglelektelenebb bábokká alkotják.

A ki szolgailag úzi az alázatoskodást, az egyszersmind ravasz is, mert ha őszinte volna, nem adna nyilatkozást oly érzelmeknek, melyekkel épen nem bir.

A ki tehát nem őszintén alázatos, az ravasz, a ki ravasz, az alattomos, a ki alattomos, az roszindulatu, a ki roszindulatu, az irigy, a ki irigy, az áskálódó, a ki áskálódó, az ellenséges, a ki ellenséges, az félelmes, a ki félelmes, az gonosz s a ki gonosz, az gazember szokott lenni. Így származnak az alázatosságból fokokint a legocsmányabb emberi bűnök, melyek minden egyetértést szétrombolnak, a közmegelegedésnek örökös gátat vetnek s a felebaráti szeretet magasztos oltárát szennyessárral dobálják be.

Az igazi, jótékony alázatosság ellenben épen

úgy terjedhet mindjobban szét az emberek között, a mint a másik, az ugynevezett szolgai alázatosság veszni indul. Az első csak a második romjában épülhet, ép úgy, mint a hogy a szabadság épül a szolgaság pusztulásánál. Mindaddig, míg egy nép gátolva van törvényes szabadságával teljesen élni, addig nem is lehet teljesen szabad, s a mint békői fokokint tágulnak, úgy jut közelebb s közelebb szabadságához. E képet alkalmazhatjuk az őszinte alázatosság (méltatás) s a szolgai, vagy szokásos hódolat gyakorlatához, melynek átalakítása ép oly horderővel bir az emberiség életében, mint a politikai lét kérdése, mely általán egy nemzet érdekét igyekszik előmozdítani míg ez utóbbi az egyéni s illetőleg a társadalmi érdekét tartja szem előtt; mindkettő azonban a jogon alapszik s így szabadságra tör, melynek vágya velünk született és velünk fog meghalni is!

Vagy nem szabadság-e az, ha valaki csak oly érzelmeket kell, hogy nyilvánítson, melyeket örömet s mintegy önkéntelen, minden tettetés és megerőltetés nélkül nyilvánít? És nem rabság-e az, midőn valakinek uton-utfélen vigyázni kell, hogy ez vagy amaz ember előtt meghajoljon, ennek vagy annak hazug bókokat mondjon s hogy el ne tévedszze a hangot, melylyel valamely érdeklett egyénhez szól, főleg, ha attól valamit vár? . . . Mert a ki nem szívéből beszél, az könnyen elárulhatja magát s ekkor kitűnik hitvány, nyomorult törekvése is, mely után még nagy károk következhetnek.

Hány ember van pedig ilyen?!

Mondhatni, hogy közéletünk tele van ily nyomorultakkal, kik saját lelköknek rabjai és saját szabadságuknak zsarnokai, midőn bizonyos érdekért egész szerepet játszanak el, melynek állandó betanulása és gyakorlata már magában a legnagyobb teher lehet, mit szánandó életükben a sors hátukra akaszthatott. — De hányadik gondolkodik erről s hányadik látja be, hogy azon vivmányok, melyeket ily eszközökkel szerez, nem érnek fel azon nyugalommal, mit független lelkük büszke önérzetében éreznek, főleg ha ennek segélyével jutottak valamely kitűzött eredményre, a mi, ha később is, de bizonyára rendesen meg szokott jöni!

A mily bűn tehát a számító, vagy kislelkű szolgai alázatosság, ép oly gyarlóság azt elnézni, sőt elfogadni, midőn valaki irántunk alkalmazza.

Némelyek még gyönyörködnek, ha feléjük ily módon közeleg valaki s a helyett, hogy megvetnék és visszautasítják e színlett, értéktelen tiszteletet, nem restellik azt elfogadni és megjutalmazni, a miért talán hiúságukat legyezte.

Szegény örömeik az ilyenek! mik a mily könnyen megszerezhetők, oly hamar vesztik fűszeröket is.

Tudjuk jól, hogy honnan ragadt reánk, (ha ragadt,) az efféle szolgai bűnök szokása és gyakorlata. A magyar jellemben épen legkevesebb van e nyomorult hajlamokból, s bátran mondhatjuk, hogy az a kevés, a mi tanítóink-, nevelőinktől

reánk maradt, meglehetősen gyarapodott a két utolsó évtizedben lefolyt gyászos uralkodási rendszer alatt, hol minden jó érzelmű ember a tettetésre úgy szólván kényszerítve volt. Az idegen hivatalnokok ebben szép példát mutattak.

Nem tagadhatjuk, hogy volt ezeknek némi hatása közéletünkre s hogy ifjaink lelke nem maradt egészen tiszta az ő befolyásaiktól, minek nyomait utóbbi időkben, úgy a társadalmi, mint a világi élet színpadán eléggé tapasztalhatjuk. Az a kényes önérték s határtalan lelkes önbizalom, mely minden nagynak szülőanyja, már többé nem nyilatkozik úgy bennök, mint régebbi időkben!

De hagyjuk ezt. Annyi azonban igaz marad, hogy, bár honnan nyertük is az alázatosság e hamis, embertelen nemét, igyekezzünk attól minél jobban menekülni s a mi e fogalom kifejezésére cselekvények, szokások fennállanak, törekedjünk elhagyni, vagy lehetőleg mérsékelni azokat.

Ily szokások például a kézsókolások, tulságos meghajlások, erőltetett mosolyok és hízlegések. Egy meleg kézsóoritás, egy nemes átható pillantás többet kifejez minden egyéb átvett szokásos czeremóniáknál, melyeknek eredete külön-külön ó- és középkori történettel bír. Így például a kéz-csókot a királyok kezdték a pápák iránt alkalmazni, a hajlongás pedig, úgy vélem, leginkább a törököktől származott, kiktől azt hiszem, nem ohajt most már senki felvilágosodást tanulni.

A komoly, elfogulatlan szemlélő előtt nem is lehet valami visszatetszőbb, mint látni a gyermekeket, midőn korosabb vendégeknek válogatás nélkül szaladnak kezét csókolni. Még különösebb, midőn egy fiatal férfi csókol kezét a nőnek, kit még jóformán nem is ismer.

Egyáltalán a kézsókban van valami kicsinyes, mit nem lehet a komoly emberi önértékkel és méltósággal összeegyeztetni. Valamely kitüntetés alkalmával még elnézhető, de azt rendszeres pontossággal gyakorolni egyáltalán igen nevetséges és lealázó cselekvénynek mondható.

Egészen más az, midőn a szerelmesek közt történik a kézsókolás, mely már akkor enyelgessé válik, a mi a maga helyén nagyon is gyöngéd és nemes emberi vonás.

A test-hajlongás azonban teljesen indokolhatlan, a mennyiben ezt, egy fejbólintással épen úgy lehet pótolni s különben is az arc kifejezése kell hogy meghatározza a tisztelet és méltató alázatosság mérvét, melylyel valakihez közeledünk.

Végül azt mondom: legyünk alázatosak, és méltatók, de nem hunyászkodók, félénkek és szolgálkúek.

Az ily alázatosság, — mint mondtam, — legnemesebb emberi tulajdon, mely soha nem akad fenn mások hibáin, gyarlóságain, hogy azokat türelmetlenül megtámadja s mely Krisztus magasztos tanát követi, úgy, mint a hogy azt e nagy, istenember felfogta és magyarázta.

Azon szolgálai alázatosság azonban, melyet annyian követnek maig is, mindig mételey marad az emberiség belső életében, mely egy nem-

zetnek sem nevel más fiakat, mint alacsony, szolgálkú centaur-lényeket, kiknek csak fele áll emberből, másik fele pedig állatból van összerakva.

B. Aladár.

Szegény Margit. *)

Honnét jössz te szegény Margit, —
Hogy oly nedves az a fátyol?
— Megfogta az esti harmat,
Jövök kedvesem sirjától.

Mit kerestél szegény Margit —
A halottak országába?
— Rózsabokrot ültettem ki
A szeretőm sirhalmára.

Hideg a föld szegény Margit!
Mégfagy a rózsza gyökere.
— Meleg az ő szive felett:
Forró könnyel sirtam tele.

Három nap mult, három éjjel,
Hogy kiviritott a rózsza;
Várja, várja: hogy egy bimbót —
Szegény Margit szakít róla . . .

Várja — várja, mind hiába!
Bujában *uj sirra* hajlik:
Ráhullatja leveleit,
Zokog a szél: *szegény Margit!*

Komócsy József.

Te nem tudod . . . **)

Te nem tudod, hogy mily hévvel szeretlek,
Hogy milyen tisztán, milyen gazdagon!
Te nem tudod, oh nem, sőt nem is sejtjed,
Hogy én terólad mennyit álmodom!
— Tied magányom háborítlan csendje!
Te lengsz küzdelmim háborgó színén!
Nincs éj, mely képed előlem befedje!
S te nem tudod; csak én tudom, csak én!

Te nem tudod, hogy mint fáj a lemondás,
Mit büszkeséged éneán szabott;
Te nem tudod, hogy kinom milyen órjás,
A mért szivedbe bé nem juthatok.

*) E gyönyörű költeményt mutatványul közöljük szerző sajtó alatt levő verseiből. Komócsy a magyar hölgyek kedvenc költője. Édes dalaiban a szerelem öröme és bánata a szív igaz érzésében zendül meg; hazafias költeményeit magasztos érzés lengi át. Ajánljuk őt kedves olvasónk becses figyelmébe és pártolásába. Előfizetési felhívása „Könyvszemle” rovatunkban olvasható. Szerk.

**) Mutatvány a kitünő tehetségű fiatal költő november elején megjelenendő műveiből, melyekről bővebben irodalmi rovatunkban szólunk. Szerk.

S bár hideg arczczal járok szerteséjjel,
S bár te is így látsz, fennkölt drága lény!
Szivem majdnem a gyötrelmekből ég el!
S te nem tudod; csak én tudom, csak én!

Te nem tudod, mily szép, mesés világot
Alkot terólad az én képzetem;
Te nem tudod, mint szelidül az átok,
Ha ábrándimnak sergét fölverem.
— Viruló táju néma hegynyilásban,
Kicsiny kunyhóban, lombok rejtekén
Élünk mi együtt édes álmodásban . . .
S te nem tudod; csak én tudom, csak én.

Te nem tudod, hogy a midőn az éjnek
Kárpitja alatt nyugszik dus, szegény, —
Eszméim mily nagy, örült lázban égne
S szelid képeddel mint enyelgek én! . . .
Ott ülsz mellettem . . . én kebledre hajlok . . .
Te átölelsz . . . s a menny tiéd s enyém!
S beszélünk, a mit senki soh'se hallott . . .
S te nem tudod; csak én tudom, csak én!

Te nem tudod, mi tartja vissza lelkem,
Hogy szerelmével nem gyötör soha,
S bár értted eped, értted ég szünetlen,
Még el nem fáradt, el nem hamvada.
De e mély küzdés s égő gyötrellem közt
Erőt egy titkos sejtés önt belém:
Hogy tán szeretsz! . . . s csak ez köt életemhöz!
S te nem tudod; csak én tudom, csak én!

Te nem tudod, mi vár e küzdelemre;
Ha még sokáig zárva lesz szived:
Te nem tudod, hogy a lemondás terhe
Utóbb engem a sirba is vihet . . .
S hogy halálommal mit veszítesz bennem
S mi lesz veled ha már elköltözém,
S hogy későn lesz ott lenn szeretni engem!
Te nem tudod; csak én tudom, csak én! —

Benedek Aladár.

Egy rút leány.

Igaz történet.

Egy szép tavaszi estén több gyermek játszott egy kisebb város nagy szabad terén; labdát vagy karikát dobáltak, vigan nevetgélve, futkosva, csevegve.

Két hölgy nézte a játékot egy háznak erkélyén ülve. Az egyik, kicsi de ékes termetű, mondá:

— Ha majd hazamegyek, sokat fogok rólad és tiedről mondhatni. Szébb, kecsesebb gyerme-

ketek mint a tieid, soha sem láttam; bár jó szülőink örvendezhettek volna látásuknak.

— Én is ohajtom azt, édes nővérem, felelé Manszberg orvosné, hanem te csak három szép gyermekemről beszélsz, Vilma; legifjabb leányom, ki a legjobb szivvel bír, mindenesetre rut, és csak nehéz aggálylyal gondolhatok jövőjére, szegény Mari!

— Hiszen ő még csak 10 éves, édes Luizám; s a mi külsejét illeti, az még előnyére változhatik meg. Mari okos, s épen nem rut, szép szende szeméi fölötté vonzó.

— Hiszen ez egyedüli szépsége is; s a mint férjem tegnap is sohatjva megjegyzé: e szép szemek csak arra valók, hogy rut vonásait annál jobban megvilágítsák. S hozzá még igen élénk képzelettel, és érzékeny, szeretetre vágyó szivvel bír, valóban remegek, ha azon csalódásokra gondolok, melyek e szegény leányra várnak.

— Szép leányokat is érik a sziv szenvedései, jegyzé meg nővére — Mari még most nem ismeri a szépség becsét; esze van és kellemes hangja, s azon műveltség, melyet tőled és férjedtől nyer, vigaszul szolgáland neki majd későbbben.

Tíz év mult el azóta. A város ugyan nem sokkal nagyobodott ez idő alatt, hanem az egyetem most is viruló állapottban volt, épen úgy mint azelőtt kitünő tanárok tartották fenn hírnevét, melyet a multban magának szerzett vala.

Manszberg orvos házában nagy változások történtek ez idő alatt. A szorgos orvos most is a szegények jó nemtője volt. Kis városokban az orvosok nem kapnak valami különös nagy díjakat s magán-vagyonát egy barátja megbukása alkalmával majdnem egészen elvesztette. Legidősb gyermeke, egy szép leány, férjhez ment s a szomszéd városban lakott, helyzete nem vala fényes, de gond nélkül élhetett s boldog volt. Az öregebb fiu mint kereskedő jó alkalmazást nyert Manchesterben, a legifjabb 14 éves fiu kitünően tanult s a legszebb reményekre jogosítá szülőit; Mari, most 20 éves lévén, anyja gyámolítója, szülőinek okos, szeretetteljes barátnője volt, de most is rut leánynak neveztek, szép szemeinek és gyöngyfogainak daczára. A gyöngéd anyai szem is nagyon jól látta, hogy Mari sovány és színe fakó, sápadt; s hozzá még nem tudott izletesen öltözködni, a társaságban zavart és elfogult vala, rutságának tudatával bírván.

Titkos ellenszenvvel vett részt a tánczórakban, bálakat csak akkor látogatott, ha ki nem kerülhette, mert ritkán vitték tánczolni, ámbár igen kecsesen és örömet tánczolt.

A tanulók közt, kik az 1858 iki év telén az egyetemi városban időztek, sok gazdag, életvidor fiatal ember volt, ezek elhatározták, hogy a farsang végével fényes tánczvizgalmat fognak rendezni, a sok házi mulatságnak viszonzásaul, melyekben a város előkelőbb családjainál részt vettek.

Ezen vigalomra mindazon családok meghívat-
tak, melyek a művelt osztályhoz tartoztak, köztök
volt természetesen Manszberg orvos családja is.

Már nyolcz nappal a bál előtt nem beszéltek
másról a kis városban, mint ezen fényes vigalom-
ról, s az ifju hölgyek örömét nem kevésbé növelé
azon hír, hogy Valter orvos ismét a városban van.
Valter orvos a legvidorabb, leggazdagabb és leg-
szébb ifju volt, midőn mint tanuló az egyetemet
látogatta. Ő volt minden mulatságnak lelke, a
hölgyek bátor lovagias védője, hanem azért tanul-
mányait sem hanyagolá el, s minthogy kitűnő ter-
mészeti adományokkal bírt, fényes vizsgát tett.
Most megint visszajött, még egy félévig a híres
Balding tanárt hallgatni, s régi társai közt a far-
sángot vigan átélni akarván.

A hölgyek ugyan azt állították, hogy nem a
böles tanár, de May Hermina kisasszony kedvéért
jött, ki a város legszebb hajadona volt, s kinek
Valter mint tanuló hódolt. A szép Hermina örö-
mest hallgatta ezen mende-mondákat s Valter
már néhányszor el is ment ablaka előtt hol saját,
hol büszke aranyfejű paripája lábain. Hogy mit
gondolt ő — vagy miért tevő ezt? — Arra felelni
nem tudott senki.

Azonban Valter nem volt oly ember, ki neje
választásánál csupán a legmulandóbb kincsre, a
külső szépségre valami különös sulyt fektetne,
vidor, gondatlan modora alatt komoly észlelő
tehetség rejlett, s minthogy azon szerencsés em-
berek közé tartozott, kiknek gyermekkorra felett
egy okos, hivatásbeli műveltséggel bíró anya ör-
ködött vala, s ki szülői boldog házas életének
tanuja volt mióta gondolni tudott, nagyon is jól
tudta azt, milyen tulajdonokkal kell azon nő-
nek birnia, ki képes férjét boldogítani; felfödözött-
e ilyen tulajdonokat a szép Herminában? —
az az ő titka volt . . .

Végre megjött a bál estéje mely után a város
szépei annyira vágytak. A „római császárhoz“
czimzett vendéglő szép termei, fényárban usztak,
virágfüzerek, leander-csoportok, tropikus növé-
nyek, és a hölgyek fényes öltözékben, mindez va-
lódi tündérkertté alakítá át a különben igen
prózaai termeket. A zenekar csábos hangjai meg-
szólaltak s Valter, a szép Herminával nyitá meg
a bált.

Midőn az első keringőnek vége lőn, Hermina
boldogan és büszkén tekintett körül a teremben,
melynek számtalan tükreiből kecses, ingerlő kép-
mása mosolygott feléje, s mintegy ohajtván va-
lami nem-szépét közelében látni, hogy saját szép-
sége annál inkább ragyogjon, mondá Valter-
nek:

— De hol van Manszberg Mari? Tegnap
elbeszél nekem, hogy ő is meghívott s fölötte
örvend ezen bálnak. Szegény jó leány, ő is örvend,
ámbar neki rendesen csak a néző szerepe jut.

Valter csak úgy homályosan emlékezett a
nem-szép leányra; udvariasan hájtá meg magát
mondván, hogy azonnal utána nézend.

Rögtön felkereste a bálrendező választmány

elnökét, Haltenburg bárót, ki régi barátja volt s
Manszberg kisasszony után kérdezősködött.

— A patvarba, megfeledekztünk róla! Átad-
tam a kocsisoknak a czédulákat, hogy kikért kell
menniök, s Manszberg kisasszonyra nem gondol-
tam; nem irtam fel nevét.

— Az elég rosz volt tőled, ez igen kellemetlen
dolog.

— Oly ritkán láthatni Mari kisasszonyt, s ő
oly rut! No mit sem tesz, mi nem vesztünk sem-
mit ha elmarad, s ő sem, hiszen ugy is csak ülne.

— Hallod barátom, ama hölgy meghívott s
most bizonyára epedve várja a kocsit. Ha nem is
szép, de a mint azelőtt hallám, igen tiszteletre
méltó. Tedd jóvá hibádat, végy kocsit s hozd el,
nem szabad őt megsértenünk.

— Micsoda gondolat az tőled!

— Nagyon igazságos.

— De kocsik sincsenek már itt! Csak egy óra-
kor jönnek megint.

— Kocsit könnyen lehet kapni. Ha te nem
akarsz Manszberg kisasszonyért menni, akkor én
megyek el. Vonakodásodat azonban . . .

— Mondd ki csak ha mered! — vágott közbe
Haltenburg, ki a táncztól és bortól felhevülve s
különbben is türelmetlen házsártos ember volt.

— Mondd ki csak, minek tartod vonakodáso-
mat? . . .

— Neveletlenségnek és közönséges goromba-
ságnak! — mondá Valter teljes nyugalommal.

— Erről holnap szólni fogunk, Valter orvos ur!

— Nagyon jól van.

— A ligetben.

— Szép! elvárom barátodat . . .

Haltenburg visszatért tánczosajához, ör-
vendve azon kilátásnak, hogy párbaja lesz az ün-
nepelt Valterrel, ez utóbbi pedig kalapját és fel-
öltőjét vette s elment, miután a házi szolgát kocsi
után küldte, Manszberg orvos lakása felé, egy vi-
rágkereskedés, mely mellett elment, még nyitva
volt, gyorsan lépett be s egy szép báli-csokrot
vett. Manszberg házának ajtaja nem vala be-
csukva, sietve haladt fel a lépcsőn, az előcsarnok-
ban lámpa égett, de cselédet nem látott sehoh.
Valter a legközelebbi ajtóhoz lépett s koccogott:
„Szabad!“ kiáltá egy csengő szende női hang.

A fiatal ember kellemes meleg, kedélyesen be-
rendezett szobába lépett. A varróasztalnál fiatal
leány ült finom kézimunkával elfoglalva. Valter
beléptére felkelt, nyájasan mondva:

— Ön bizonyára atyámat keresi, nemsokára
haza fog jöni, jelenleg még betegeit látogatja.

— Bocsánat, nagysád, de ittlétem önt és tisz-
telt mamáját illeti. A kocsis nagy hibát követett
el, s én azt jóvá akarom tenni. Azért jöttem, hogy
a bálba elkísérjem a hölgyeket.

— Ön igen szives, orvos ur, de a mint látja,
már ismét felvettem háziruhámat, s anyám is épen
készül, hogy a báli piperét letegye. Már késő van.

— Koránsem. Most tánczolják az első kerin-
gőt, s husz tánczot fognak tánczolni, melyek közt
a hosszú füzértáncz is van. Remélem, nagysád

nekem fogja azon tánczot ajándékozni, melyet beléptekor kezdenek, úgy mint a füzértánczot is. Arra is kérem, legyen szerencsés önt az asztalhoz vezethetni.

A sápadt leány elpirult, és majdnem szép volt e pillanatban. Most az anya lépett be, és néhány szó után eltávoztak a hölgyek, hogy felöltözzenek.

Valter egyedül maradt a szobában, Mari helyére ült s körültekintett. A szoba berendezése mutatta, hogy lakói nem gazdagok. Két nagy rézmetszetű kép egyszerű aranykeretben, egy virágasztal, szép élénk zöld növényekkel, melyek közt gyönyörű nyiló jáczintok és rózsák, egy állvány, elegáns kötésű könyvekkel, ezek voltak az egyedüli fényűzési cikkek, melyeket észrevett.

Megnézte Mari munkáját, tiszta és ékes volt az; felvette a könyvet, mely az asztalon volt: „Szépészeti levelek egy hölgyhöz.“ Mellette láttott egy irlapot tiszta, olvasható kézírással teli írva.

— Vajjon verset ír ez a leány, avagy kivonatokat tesz olvasmányából? — kérde Valter, és elkezdé olvasni:

„Először Hornauerné asszonyhoz menni s azt mondani: hogy holnap a bál végett nem jöhetek, de holnapután elmegyek mindenbizonyal; addig csak igyék és egyék, a mit neki küldtem; munkát majd szerzek neki. A könyvkötőt megkérni, hogy a könyvet minden bizonyal elkészítse, mert a papának névnapjára akarom adni. A péktől megkérdezni, hány órakerülhetem el a kalácsot, azonnal beteheti a kemenczébe. A csizmadiát öcsém csizmájára emlékeztetni. Stein boltjából hozni: czérnát és gyapotot, ama bizonyos zöld szinezetűt, melyből a multkor vettem. A kereskedőt kifizetni, láttam, hogy a számla jó.“

Otromba kézzel volt a gyapot és a czérna ára mellette feljegyezve.

Valter mosolygott; ily czédelakat szokott anyja is a cselédeknek adni, nehogy elfeledjék teendőiket, ha valahova küldte, és így sohasem kell kétszer járniok.

— Mily ártatlan, hasznos életet visz ezen leány! Ő gondoskodik bizonyára az egész családról, — mondá Valter magában, a virágokat szemlélve.

Ekkor a hölgyek beléptek; Valter bókot mondott nekik, hogy ily gyorsan átöltöztek, magában pedig gondolá: „Mily jól áll e világos-kék ruha Mari arczához.“

Az anyjának pedig mondá: „Csodálom ezen virágokat.“

— Leányom neveli s ápolja őket, orvos ur.

— Kedves jó anyám is azzal foglalkozik; a kisasszony szeme és hangja anyámra emlékeztet.

— Annak örülök!

— Miért? nagysád?

— Azért mert most először hasonlítottak össze más hölgygyel, — mondá Mari egyszerűen.

— Kérem, fogadja el tőlem ezen báli virágcsokrot.

— Köszönöm, de a bálban hamar elhervadnak a virágok, inkább beteszem a vízbe.

„A kedves leány nem hiú és nem kaczer, mások kérkednének vele társnőik előtt“, gondolá Valter magában, hangosan pedig így szólt:

— Kérem nagysád, vigye e virágot magával a bálba, holnap sokkal szebbet hozok önnek.

— De nem tudom, hogy szabad-e azt elfogadnom . . .

— Bátran elfogadhatja tőlem, nagysád, én meg tudom becsülni a kegyességet, melyet ezáltal irányomban tanusít.

Épen a negyedik táncz, keringő kezdődött, midőn Valter hölgyeivel belépett. Midőn később Marit anyjához visszavezette, mondá:

— Ön oly szépen és jól tánczol, valóban most még jobban örvendek a füzértáncznak.

Haltenburg sokkal büszkébb volt, mint hogy hibáját elismerje. De Mari iránt udvarias akart lenni, tánczolt és élénken társalgott vele több ízben. Valter ezt látva, gondolá magában: „De Haltenburg, a mint látszik, még sem találja Marit oly rútnak, mint mondá, tán már azelőtt is udvarolt neki, s csak féltékenységből, szándékosan hagyta őt ki. Tán azt hívé, hogy én . . .

E pillanatban Hermin lépett hozzá. „Csodák történnék, mondá nevetve, Manszberg Mari tánczol a legjobb tánczosokkal, s oly szép virágcsokra van, melyet bizonyára nem vett saját csekély zsebpénzéből, mert ő pénzért varr.“

— Ugy hiszem, Mari kisasszony ma még többet fog tánczolni, például velem, a füzértánczot.

A szép hölgy kissé felhuzta hovállait s mosolygott, e pillanatban pedig a jószívű Valternek nem látszott szépnek.

Midőn a fiatal ember reggel felé köpenyébe burkolózva hazament, igy gondolkodott magában: „Ez a legkellemesebb bál volt, melyben valaha részt vettem; legjobban mulattam az étkezés alatt. Nem ismerek más leányt, a kivel oly kellemesen lehet társalogni, mint Manszberg Marival. Különös, mennyire hasonlít beszéde, modora és minden mozdulata kedves anyáméihoz!“

— Ugy látom, te nagyon jól mulattál e bálban, édes gyermekem, — mondá Mari anyja, midőn reggel hazajöttek. — S habár ilyen vigalom nem egyéb ifjúkori álomnál, úgy hát legalább egyszer álmodtál édesen.

— Mily jó ez a Valter, — gondolá Mari magában, — szeretni ugyan nem fog engem, a rútn leányt, de becsülése oly jól esik nekem.

A bál utáni nap gyönyörű, verőfényes volt, mintha tavasz lenne. Mari korán kelt, elvégezte reggeli munkáját, és elment legifjabb öcsese kíséretében ama félreeső házikóba, melyben egykori dajkjája, Hornauerné lakott.

Az ajtóban mondá Benno: „Ezt a szép időt kár a szobában tölteni, elmegyek a ligetbe, ma úgy is szabad napom van, egy jó óra mulva majd érted jövök.“

Mari fejével intett s belépett a kicsi, de tiszta, rendez szobába, hol egy szelid kanári-madár vállára szállt.

— Jó reggelt, anyóka! — kiáltá Mari derülten. — „Jó reggelt, angyalom!“ — hangzott vissza az idős nő ajkairól.

Mari gyorsan tevé le köpenyét és kalapját, mondván:

— Most megnézem a lábadat, anyókám, és ha a seb gyógyulóban van, úgy mához egy hétre szabad lesz kimenned. Nézd ezt a kis tortát, a bálból hoztam azt neked.

— Köszönöm szépen, hát milyen volt az a bál? Sokat táncoltál, szíved? Hiszen különösen jól nézsz ki.

— Hadd kössem be először lábadat, aztán elbeszéltem, hogyan voltak a termek feldiszítve, szóval elbeszélék neked mindent.

Az ifju leány tán egy negyedóraig csevegett az öreg asszonnyal, midőn egyszerre az ajtó felrántott s Benno lépett be kipirult arczzal, s a mint látszott, nagyon izgatottan. Francziául, nehogy Hornauerné megértse, mondá nővéreinek:

— A ligetben sétálva azon helyre jutottam, hol a tanulók párbajaikat szokták végezni, és ott meg pillantám Haltenburgot a nagy Mayerrel, kardokkal ellátva. Egészen tisztán hallám, a mint Haltenburg mondá: „Valter orvos ur ugyan várhatja magát!“ De mennyire bámultam, midőn Mayer felelé: „Majd eljő, mi kissé korán indultunk; de hogy valakinek Manszberg Mari végett meg kell verekednie, az több a soknál.“

Mari halálsápadt lőn.

— Hogyan, Benno, az én nevemet mondták ki? Az lehetetlen!

— Én nagyon jól hallottam, azt elhíheted.

Mari homlokára tevé kezét, mintha gondolkoznék, aztán felkapta köpenyét, kalapját s gyorsan, elszántan sietett az ajtó felé, mondván:

— Jer, Benno, sietnünk kell!

A ligetben, egy szabad téren állt Valter Haltenburggal szemközt, e helyen már nem egy ifju lehellé ki életét, ki szülői öröme és büszkesége volt.

Valter segédje hasztalan beszélt nekik, hogy béküljenek ki.

— Én nem feledhetem el Valter szavait, se meg nem bocsáthatom, — mondá Haltenburg.

— És én, — viszonzá amaz, — annál kevésbé vehetem azokat vissza most, miután meggyőződtem, hogy az illető hölgy minden becsülésre méltó.

A kardok megcsendültek, egyszerre ott terem egy női alak, mintha az égből cseppent volna le, s egy szende, de csengő hang kiáltá: „Megálljanak, anyáik nevében!“

A fiatalok körülnéztek — Manszberg Mari állt előttök.

— Mit akarnak tenni uraim? szóla ő erélyesen. Vért ontani, egy honfiu és tanuló társnak véré? Nem tartoznak-e az életet, az egészséget az Istentől nyert kincsként tekinteni? Mivel érdemelték meg szülőik, hogy ily fájdalmat okoznak nekik, ki szarítandja fel haláluk esetében anyáik könyeit? És végre — könyek tölték el szemeit e szavaknál

— mivel érdemelte meg egy nem szép, de tisztességes leány, hogy eddig szeplőtlen neve a közönség nyelvére kerüljön, okául szolgálván egy párbajnak két fiatal ember közt, kik eddig barátok voltak? Kérem, én . . .

— Egy szót sem többet, kisasszony! kiáltá Valter — én nem vivok, Haltenburg azért nem fog gyávának tartani!

— És én megvallom, mióta Manszberg kisasszonyt beszélni hallottam, hogy ezen ifju hölgy erkölcsi bátorságát nagyra becsülöm; elismerem, hogy ő minden alszerénységtől menten igazi női érzellemmel cselekedett; s megvallom, hogy Valternek igaza volt, midőn viseletemet . . .

— Egy szót se többet, barátom! kiáltá Valter, ellenfelének kezét nyujtva.

Miután Mari meglepő megjelenése illően magyaráztatott, mindnyájan hazafelé indultak. Kölcsönös hallgatás ígértetett meg, és Valter most Hornauerné házához kíséré el Marit, ki nagyon fázott, az öreg asszony jó melegsobájában csakhamar felmelegedett.

Benno vizet tett a kályhára; s ismervén a ház belsejét, kenyeret és vaját hozott, s rövid idő múlva mind a négyen ott ültek kedélyesen csevegve és enyelegve a theánál.

— De anyámnak mindent el kell mondanom, — mondá Mari halkkal, midőn Benno a kályhánál foglalkozott s az öreg asszony karosszékéhez vissza sántikált.

— Mindenesetre, édes jó Mari, de én is szólok tisztelt anyjával és becsülésreméltó atyjával, s kérni fogom őket, hogy adjanak nekem téged, te kedves jó leány, nőül, feltéve, hogy te csak félig is szeretsz engem úgy mint én téged.

* * *

Sokat beszéltek a fényes bálról, és arról még többet, hogy a gazdag szép fiatal ember a szegény nem-szép leánnyal jegyet váltott, addig beszéltek róla, míg az esküvés meg nem történt, aztán elhallgattak, mert már úgy sem lehetett a dolgon változtatni.

Sokan azt jósolták, hogy abból szerencsétlen házasság lesz; csak egy híres tanár jegyzé meg a sok mende-mondákra:

— Ha valaki rut nőt szeret, akkor szerelme csak életével mulik el.

Valter birtokot vett magának közelében. Télen át a városban lakott s idővel a leghiresebb tanárok egyike lőn.

A rut leányból rózsás orezáju, gömbölyü, viruló asszony lett, három gyermeke gyönyörű szép teremtések voltak. Mari mindig az maradt, a mi eddig volt: jó leány, hű testvér, boldog házasságában is.

A szép Hermin még most is hajadon, Haltenburg sem nősiült meg, azt mondja, nőtlen fog maradni, hacsak egy másik Manszberg Marit nem talál.

H. E.

A római nők társadalmi helyzete és erkölcsi állapota.

Szilksay Gusztávól.

I.

A rómaiak nem ösmerték a gyöngéd szerelmet; mert az állam első alapkövének letétele óta ugyszólván folytonosan tartott küzdelem, nem nyújtott kedvező alkalmat ezen érzelm kifejlődésére és csak a nyugalom időközei tesznek némi kivételt, melyekkel az erkölcsök ártatlansága és az élet kellemei valának összekötve. Itt is, mint minden harcias népnél, csak az részesült jogteljeségben, ki fegyvert foghatott s így a nő az alkotmány értelmében semmibe sem vétetve, az atya vagy férj hatalma alatt nem bírhatott javakat, sem özvegyiségében a gyám tudta és beleegyezése nélkül azokat el nem adhatta.

Azonban világos előnyben vannak a görög nők felett, mert nem tartattak a gynaeceumokban elzárva, hanem a pitvarban vagy pedig a Laresok — háziistenek — tüze körül gyültek össze a gyermekekkel és együtt étkeztek férjeikkel. Az asztal mellett eleinte nem nyugágyakon feküdtek, mint a férfiak, mert még ekkor nem hitték a szerénységgel összeférhetőnek ezen ujdonság elfogadását az illem és erkölcs rovására; de már jóval Valerius Maximus római történetíró kora előtt felhagytak a régi szokással, nem törődve az állhatatosság dicsőségével és azt csak az áldozati lakomáknál tartották meg.

Míg az ősi és egyszerű szokások Rómában érvényben voltak, a nők mértékletesen és háziisan éltek; „megszokták — mondja Plutarch — a józanságot, szerénységet s titoktartást; férjeikhez kíváncsi kérdéseket nem intézhetek, mégkevésbé beszélhetek előttük szükségtelenül.“ És ha hivatásuk körét túl nem lépték, csekély ugyan, de társadalmilag elismert jogaik tiszteletben voltak és a jogtalan sérelem ellen védelemben részesültek; Tarquiniust, Róma utolsó királyát, egész családostul kizárták a városból, a királyi méltóságot minden időre eltörölvén, mert fia, Sextus, Lucretiát, L. Tarquinius Collatinus nejét, női erényében megbecsülnitette. Spurius Ligusticus centurio — százados — az utolsó makedon király Perseus ellen folytatott hadjárat idején még úgy nyilatkozott nejéről: „nem hozott egye-

bet házamhoz magával a szabadság- és szemérségnél.“ A censorok — eleinte a nép számát irták össze s a polgárok vagyonát törvényesen megbecsülték — az erkölcsök bíráivá emelkedvén föl, Lucius Antoniust kizárták a senatusból, minthogy nejét a családi-gyűlés tanácsának mellőzésével üzte el.

Eleinte ritkán fordultak meg nyilvános és közhelyeken; visszavonultságra mutat azon körülmény is, hogy mindig feltűnt, ha törvényszék előtt jelentek meg. A régi római törvények értelmében a nőnek bevándorlathatása szűk korlátok közé volt szorítva s midőn első ízben fordult elő az az eset, hogy egy nő maga védte magát a bíróságnál, a senatus ezt csodajelnek tekintve, jelentése felől az isteneket kérdezte meg. Valerius Maximusnál több törvénybe idézett nők igazi és csuf-neveivel találkozunk. A triumvirek korában azonban már nem győzték eléggé csodálni Hortensiát, a nagy szónok Hortensiusleányát, midőn a fukar triumvireknek nagy pénzösszeg fizetésére utalt nőnemet szellemdus beszéddel védelmezte.

A fényűzés idővel mindig nagyobb hódítást tett, úgy hogy Appius törvénnyel kívánta azt fékezni, miszerint a nő ne költessen többet ruházatára $\frac{1}{2}$ uncia aranyból és tarka öltönyt ne viselhessen. Midőn a senatus ezen törvény elfogadását vagy elvetését tárgyalta, a nők fellázdak a városban, szemérem nélkül futkostak föl s alá az utcákon, s azzal fenyegetöztek, hogy többé nem akarnak anyák lenni; s ezt a stoicus szigorú Cato, a római erénynek példányképe, kit Cicero nagynak és magasztosnak mond mindenben, úgy említi föl, mint a fegyelem és rend legveszedelmesebb felforgatását, mint a férfiak, törvény és felsőbbtség ellen intézett büntetésreméltó lázadást, mint a férj méltósága és tekintélye elvesztésének bizonyos jelét. Szerinte mindennek elejét lehetett volna venni, ha a férfiak nejüket illő alárendelt viszonyra szoktatják, — talán úgy mint ő maga, ki, hogy egy barátjának szolgálatot tegyen, átengedte neki nejét, Marciát, s midőn ez kincseket szerzett, újra visszavette magához.

A consuláris év végefelé az előkelő hölgyek a consul vagy praetor házában a Vesta-szüzekkel áldozatot mutattak be a Jó-istennőnek, kinek nevét egyedül a nők ismerték. A szertartásokról, a titok sűrű leplével fődven be azokat, csak annyit tudhatunk a régiek

után, hogy zene és ének kíséretében tartattak, de a férfiak ki voltak onnét zárva. A bátor Cleolia tiszteletére — többed magával Porsenna etrusk királynál kezességén levén, fürdés alkalmával keresztüluszott a Tiberisen s bár az egyezség értelmében ismét vissza kellett térnie, de Porsenna meghatva nemes bátorsága által, hazabocsátotta őt — miután az etruskokkal kibékültek, lovagszobrot emeltek közkölségen s az egész nőnem tiszteletére pedig Fortuna istenszszony templomát építették, mert Coriolán anyja, az ősz Veturia, s neje, Volunna, a volskok dühétől mentették meg a várost. Hálával ismerte el továbbá az állam, hogy a nők drágaságait s pénzőket önkénynt áldozták föl a gallok pénzsomjának lecsilapítására, és hogy a második pun háboru idején megszorult közkinestáron segíthessenek, s a mit előbb a nők ki nem vihettek erőszakos uton, most maguk a rómaiak tették meg, eltörölvén Appius törvényét, mert méltánytalannak tartották, hogy az uralkodó rómaiak nejei szegényesebben járjanak, mint a szövetségesek vagy legyőzöttek, kikre a törvény nem szólt.

A nő még magán-ügyeiben sem használhatta nevét, mindig apja vagy gyámja hatalma alatt állott. Férjhez menetele által csak nevet és házat cserélt mint római polgárnő. Kötelességei ugyanazok maradtak s csak azon egy tekintetben volt a férj joga megszorítva, hogy — mint az apa — nem adhatta el. Saját vagyonnal nem birt, végrendeletet nem tehetett; ki eljegyzés után mondott le jegyeséről, elvesztette jegyajándokát, a nő pedig — illetőleg apja — annak kétszeres értékére lett büntetve. Romulus törvénye értelmében a nő életével lakolt, ha házasságtörést követett el, vagy ha bort ivott is; a mi arra mutat, hogy ők Róma őskorában nem nagyon utálhatták e gondüző és buoszlító italt, különben nem lenne értelme a szigoru tilalomnak. „Ha feleségedet — mond az idősb Cato — házasságtörésen kapod rajta, megölheted; ha pedig megfordítva történik a dolog, még csak ujja hegyével sem szabad téged érintenie.“ Metellus Numidus censor létére azt mondta a nép előtt: „Ha a természet oly kegyes leendett irántunk, hogy nők nélkül is nyerhetnénk életet, igen alkalmatlan társaságtól szabadultunk volna meg;“ s meg azt is hozzá teszi „a házasságot úgy kell tekinteni, mint

olyan kötelességet, melyet személyes élv által az államnak tartozunk hozni.“ Az illető censor nem lehetett valami udvarias férfi!

A lég vándorai.

(H.) A természet aludni készül. Hűvös szellő fujdogál szomorú altató dalt a kertek fái közt, az erdő sárga lepelbe burkolódik, a virágok behunyják szemeiket. Meleg ruhába takarózva, megyünk kedvencz madaraink fészket meglátogatni. Hajh! de a fészkek üresek. Lakóik eltávoztak. A levegőben néhány elkésett vadlud huzódik V alakban, vezére után, olykori gágogásával mintegy bucsut mondva az odahagyott hazának.

S hová huzódnak, hol laknak télen át a mi madaraink? Sokáig azt hitték az emberek, hogy a földgömb déli felét választották téli lakásul, de ennek semmi alapja, mert be van bizonyítva, hogy egészen különböző madarak laknak a földgömb két külön felén. Sokkal természetesebb és most már általános föltevés az, hogy egyszerűen melegebb ég-aljat keresnek gyöngye testeiknek, s a melyik legmesszebb vándorol, az sem megy túl az egyenlítőn.

Különböző ég-alj alatt nyaraló madaraknak téli tanyájok is különböző. A legmagasb éjszak vidékein lakók már Svédországban megállapodnak, mások hazánkig vonulnak le, ismét mások Olasz-, Spanyol-, Görögország irányában, mások még lejjebb telelnek. A Középtenger szigetei kedvencz tartózkodási helyük a vándormadaroknak, különösen Sardinia szigetét madárkalitkának lehetne nevezni, annyi benne télen a szárnyas vendég. Ott huzódik meg a legtöbb közép európai apró madár, mint veresbegy, pacsirta, gébics, örvös galamb. Sok Spanyolország déli sziklái úti fel téli tanyáját, ott laknak a billegények, ökörszemek, pintyek, kenderikék, rigók, néhány sas, sólyom és bagoly. Másokat tovább visz vándoröszönük, ki egész Afrikába. A legtöbb nálunk nyaraló sast és nemes sólymot télen a Nilus és az egyiptomi tavak partján tálálnók, míg a közönséges sólymok még mélyebbre huzódnak, s jól élnek sáskával. Ölyvek és karvalyok Egyiptomban maradnak, de néhány vízimadarunk egész éjszaki Afrikában szétterjed. Kecskéjük egész ez egyenlítő körül fekvő erdőkig lejár.

Kedvencz madaraink: a fecskék átrepül-

nek éjszaki Afrika minden eddig ismert országán, s gyors szárnyakkal oly vad népek közé mennek, hogy téli lakásukat a tudósok még eddig fel nem tudták lelteni. Légi dalnokaink is messze berepülnek Afrikába: fülmilét csak Egyiptomon alul találhatni, de a poszáta megmarad ez ország narancs- és olajfaerdeiben. Nyaktekercs a sudani rengetegegig található, a kakuk pedig Közép-Afrika ismeretlen országaiban vesz el. Bibicz és lile megmaradnak Egyiptomban, míg a daru a sudani folyamokig vonul. Gémek, kócsagok nem igen válogatnak s mindenféle laknak, a golya pedig ismeretlen messzeségig hatol lefelé. Elláthatatlan mennyiségben uszkálnak végre vadludak és kácsák, csüllök, sirályok a Nilus partján és mocsárain.

Ott laknak télen át madaraink, az elláthatlan sivatagok mellett, paradicsomi pálmáerdőben, mosolygó rizmezőkön, friss vizű folyóvizek mellett. Nem százankint, nem ezrenként, hanem milliónkint röpkednek a légtérben, usznak a tavakon és szemeckélnek a rizsvetéseken, békében és bátorságban, mert habár az ottani vadak és félvadak fognak is közülök élelmökre valót, de hiábavaló pusztításukra nem használnak ezerféle módot, mint Európában. Ott élnek vigéletet, s ott várják a tavaszt, mely hozzánk ismét elhozza.

Boldog madarak! ti szabadon röpkedtek kettős hazátokban, melybe akkor jöttök, midőn rendeltetéstök hív; mennyire irigyelhetnek a szegény számkivetettek, kik önkénytelen bujdosásra vannak kárhoztatva, és nem térhetnek vissza a barátságos tűzhelyre, a rokonok szerető karjai közé.

Gondolattöredékek.

Közlő: Doloresz.

Tanulj szeretni, szeretve élni, szeretve szenvedni, szeretve áldozni és szeretve meghalni: akkor lelked közel ahhoz, a kihez vágyódsz, — az Istenséghez.

Kezdjük el a halhatatlanságot előbb, mielőtt benne csalódnánk, vagy azt igazolva találjuk. Eljünk az öröklétben már akkor, midőn még csak az ideiglenességben élünk. Oh ez a balga világ! hogy fél az élvekből csak egy csöppet is elveszíteni, mert attól tart, hogy hamar vége van az életnek.

Miért igyekeznek annyira, hogy minél hosszabbra nyujtsák a nemtudás idejét? Mi elvá-

lasztjuk a halált az élettől, — azért választ el bennünket is a halál az élettől. Mi rég élvezhetnők a halhatatlanságot, ha azon jót, a mit attól várunk, magunkban találjuk föl, vagy jobban mondva: ha bírnók azt fölhalálni. . . .

A halhatatlanság szívünkben s nem egész létünkben rejlik, s mi önzők, mindig egybe akarunk kötni a kettőt.

Kezdjük el a halhatatlanságot azon perczen, midőn szívünkhöz azt legközelebb érezzük s gondoljuk, hogy már az új életbe vagyunk Isten színe előtt; így fogunk egykor meghalni a nélkül, hogy éreznők, hogy megszűntünk lenni, a nélkül, hogy az élet folytatását kívánjuk, mert hisz nem tudjuk, hogy az megszűnik.

Kell egy más, jobb világnak lenni azok számára, kik ennek az igaztalan világnak előitéleteit fel nem foghatták.

Nincs keserűbb fájdalom mint azon szívé, mely eredetileg tiszta és nemes s csak a viszonyok hatalma által tántorított el az igaz ösvényről. Magában nemes erőt érezni, minden szép- és jónak magasztosságát érteni s e mellett tudni, hogy a földet elveszítettük lábaink alatt, — ebben áll egy ballépés legkeményebb büntetése.

Ha sok szívben a keserű megbánást látnók, szánakozóbbak lennénk a bűnösök iránt.

Mi az élet? egy rövid perc, mely mint egy álom enyészik el. Érdemes-e oly csekély, muló dolog fölött, mint öröm és bu, — örvendni vagy bánkódsz? Csak egy bizonyosság áll dönthetetlenül az életben — Isten akaratja: hogy jók legyünk.

Oh mily gyakran röpül el az élet a jobb napok várásában!

Némely ballépés után még lehet visszatérni a jó ösvényre; az erény, mint az emberi természet sajátja — hosszú tévedések után is visszaköltözik a szívbe, mint az erő a lábbadozóknak testébe hosszas betegség után, de a ki a mások iránti részvétet, szánalmat leküzdte keblében, az megölte jó angyalát, s a szív többi érzelmei is csak hamis hangot adnak.

Ne azért higyük az erényben, hogy az által üdvözüljünk; hanem éljünk üdvözülten, hogy az erény nekünk természetessé, szükségessé váljék.

Könyvszemle.

☞ **A legmelegebben ajánljuk** t. olvasóink figyelmébe és pártfogásába a következő két előfizetési felhívást:

Előfizetési felhívás Komócsy József költeményeire. „A költészetet csak az bírja valóban méltányolni, a ki vagy képes fölemelkedni a költő eszméivel, vagy követni tudja őt az érzelmek mély

világába. Az elsőhöz műveltség, a másodikhoz igaz, minden szenvedéstől ment érzés kívántatik.

Vakmerően vettem ez aranyigazságu szavakat tollamra, midőn ez ivet közrebocsátom; de mentse ki vakmerőségetem azon lángoló lelkesedés, melylyel a szép és jó iránti buzgalmamnak — több éve már, hogy szépirodalmi lapjainkban igyekeztem hangot adni.

Hogy ez igyekeztem mennyiben érte el a sikert, azt az igazságos bírálaton kívül, főleg azon pártolástól teszem függővé, melylyel a művelt magyar közönség ez első megjelenésemet méltányolni fogja.

A költészet a nemzeti műveltség virága, melynek fejlesztésére okvetlen szükséges a részvét meleg napja, hogy teljessé, gyümölcsözővé váljék. Ha nem szerénytelenség költeményeimet virágoknak neveznem, úgy ki kell jelentenem, hogy azoknak termő földje lelkemben a hazaszeretet, szívemben az érzelem, s azok színét és illatát kedélyemből vettem.

Költeményeim a legcsinosabb kiállításban, miről Kertész József nyomdája kezeskedik — f. évi november közepén okvetlenül meg fognak jelenni.

Előfizetési ára egy példánynak egy forint, diszesen bekötve, aranyvágással két forint.

Az előfizetési pénzek ily czim alatt: „Előfizetés Komócsy József költeményeire“ Pest uri-utca 6-dik szám alá bérmentve küldendők.

Gyűjtők minden egyszerre beküldött nyolcz előfizető után egy tiszteletpéldányban részesülnek. Tizenkét példány után diszpéldánnyal szolgálak szíves gyűjtőimnek.

A gyűjtőiveket kérem legkésőbb november hó 8. napjáig beküldeni. Kelt Pesten 1867. okt. 1.
Komócsy József.

Előfizetési felhívás. „Ujabb Költemények“ czimű egy kötet versgyűjteményre, írta *Náray Iván (Benedek Aladár.)* Nem tartva azon egyoldalú elvet, mintha egy ország politikai küzdelmei között a költészetnek hátra kellene vonulnia, vagy szünetelnie: — kiadom ujonan összegyűlt kicsiny dolgozataimat.

A tulajdonképeni költészet nem csupán pász-tortúz, melynél a jámbor nép regéket hallgat és a nap örömeit élvezi, de egyszersmind csillagtorony, mely a sivatag éji vándorait tájékoztatja. A költészet nem csupán szelid mécs, mely egyes házak falaira vett világító fényt, de egyszersmind termékenyítő nap, mely egy egész világot von be tündöklő sugaraival s nincs oly sűrű, sötét felleg, mely annyira eltakarhatná, hogy meg ne világítson mindent, mi alatta él és tenyészik.

E költészetnek ohajték én folyvást, bármily kicsinyben is, hű szolgálja lenni. Mennyiben igaz és sikeres eddig ez ohajtás, erre néhány évi szerény működésem a nyilvánosság előtt, és két első kis kötetem adhat feleletet.

S bár jelen gyűjteményem legnagyobb részét gyöngéd lyrai versek, szerelmi költemények s több

ily alanyi érzelmű művecskék képezik, van benne számos oly tárgyilagos dolgozat is, melyek külső érdekeket ölelnek fel s szerény viszhangjai ohajtanak lenni a nemzet s a kor általános törekvési irányának.

S ez az, mit a többi közt czéломul tűztem s mit különben is önként kell követnem, mióta elfogtam csekély hivatásomat. Hogy ekkoráig oly parányit tehettem e részben, mikép nyomát is alig mutathatom fel, annak nem annyira erőm és akaratom hiánya, mint pályám mostohasága és az idő rövidsége volt oka. Hisz előttem áll még egy egész élet, a tettek élete: a férfikor. Én nem leszek rest, sem hűtelen, csak erőm maradjon hű. A méltányosság azonban, — ha későn nem érkezik, — tán elősegíti ezt. Én hiszek benne.

Az időszaki életü lantpengetők számát én sohasem fogom gazdagítani. Ugyis elég gazdag és változatos az mindig. — Én az maradok folyvást, a mi jelenben vagyok: rabja nemes szenvedélyemnek, mely csak velem együtt alhatik ki! Azok, kik a költészetet csak bizonyos ideig űzik, nem voltak soha, és nem lesznek egyebek kontár műkedvelőknél. A valóban hivatott tehetségek haláluk órájáig hívek maradtak pályájukhoz. Példákat ad erre az egész világirodalom.

Midőn a közönséggel szemben mindezt elmondtam, nem akartam egyebet, csak hű maradni első előfizetési felhívásomhoz. A kinek untató volt végig olvasni, az dobja félre ez ivet. Nem neki volt írva. — A ki pedig fontoskodást vélt felfedezni e sorokban, higye el, hogy ez nem fontoskodás, csak egy kis szokatlan melegség.

S most áttérek a dolog másik oldalára.

A kiadással azért nem ohajtottam tovább késni, mert nagyobb tömegben terhesebb lett volna az eszközés és könnyebb az anyagi bukás. Munkáimat pedig nem az asztalfióknak irtam.

Pártfogást s illetőleg figyelmet csak azoktól kérek, kik azt nem tekintik pusztán áldozatnak.

A hajótörésre most is készen állok, de az elvesztéstől nem félek. Jó tengerész vagyok. A habok megedzék karjaimat. A partot elébb vagy utóbb úgy is biztosan elérem, ha én már nem látom is. — Jobb szeretném azonban látni és pedig minél elébb. Ez igen természetes.

A közönségnél van a gőzerő, ez a furcsa találmány, mely sokkal sebesebben viszi a hajót előre mint a változó szelek. Ne hagyják hajómat, kérem, egészen e szelekre.

A gyűjtemény terjedelme 11—12 nyolczadrét iv, (180—200 lap) mely finom fehér papíron, vastag csinos borítékba fűzve Khór és Wein nyomdájából november elején okvetlen megjelenik.

Egy fűzött példány 1 frt. Aranyos diszkötés 2 frt. (Bolti ára magasabb lesz.)

Az előfizetési ivatek október végeig alulirt szerzőhöz (bástya-utca 2. sz.) kérem bérmentve beküldeni.

Tudatom egyszersmind, hogy kik ez uj gyűjteményemre előfizetnek, azoktól a tavaly

megjelent 2 kötet (2 frtos) példányaimból 1 frt. 50 kr.-ért fogadok el megrendeléseket. Így mind a három kötet ára 2 frt. 50 kr. Ehárom kötet 2 aranyos diszkötésben (a két elsőt együvé kötve s a harmadikat külön) 4 frt. 50 kr.

A határidőig beérkezett előfizetők és szives gyűjtők neveit a könyv utolsó lapjain okvetlen ki fogom nyomtatni.

A szives gyűjtőknek 8 példányért egy fűzött példányt és 14 példányért egy diszpéldányt küldök. Pesten, szeptember végén, 1867.

Náray Iván. (Benedek Aladár.)

♣ **1868-diki naptárak.** Heckenast Gusztáv kiadásában megjelentek: „Aurora.“ Album-naptár, magyar hölgyek számára. Szerkeszté Tóvölgyi Titusz. Második évfolyam, 1868. — 112 lap. Jókai Mór arcképevel. Ára 60 kr. Részint költői, részint prózai dolgozatokat hoz Petőfi Sándortól, Sárossy Gyulától, Zalártól, Vértessi Arnoldtól, Bernáth Gáspártól, Kuliffay Edétől, Benedek Aladártól, Várady G.-tól, Csukássy Józseftől, b. Pongrácz Emiltől, ifj. Ábrányi Kornéltól, Vargyas Endrétől, K. Beniczky Irmától, Rajka Teréztől, Pichler Vilmától, Noszlopy Konstanciától, Tóvölgyi Klotildtól. A „Mit tanuljanak a nők?“ czimű cikket ez Aurórából közöltük.

„Honvéd-naptár,“ a magyar nép számára, szerkeszté Áldor Imre. 1868. Első évfolyam. Több képpel. IV-edrét, 80 lap. Ára 60 kr. A honvédelethez vonatkozó érdekes és változatos tartalommal.

„István bácsi naptára,“ 1868-dik évre, szerkeszti Majer István, XIII-dik évfolyam. Több képpel. IV-edrét, 112 és 32 lap. — Ára 50 kr. Tanulságos és mulattató tartalommal.

„Protestáns képes naptár,“ 1868-dik évre. Szerkesztette Ballagi Mór, tanár. XIV-dik évfolyam. IV-edrét, 104 és 32 lap. — Ára 50 kr. Érdekesen összeállított tartalma tanulságos és mulattató.

„Lidércz-naptár,“ 1868-ra. Hetedik évi folyam. Számos képpel. IV-edrét, 112 és 32 lap. — Ára 60 kr. Rémtörténetek, kalandok, bűnesetek, stb. gyűjteménye.

♣ **„A magyar nyelv teljes Szótára,“** melyben az egyes szók különböző értelmeinek körülírás általi szabatos meghatározásán kívül különös figyelem van fordítva azoknak szójárásos, közmondási, irodalmi stb. használatára, valamint a szaktudományi és iparbeli műszókra is. Szerkesztette Ballagi Mór, VII-ik füzet Hízelkedés-től Kar-pöfeteg-ig. Egy-egy füzet ára 50 kr.

Színház és művészet.

♣ Nemzeti színház. Szept. 22-től okt. 5-ig előadattak: „Sz.-Ivánéji álom“; „Macbeth,“ tragoedia; „Alvajáró,“ opera; „Az utolsó levél,“ vigj.; „Zampa,“ opera; „Romeo és Julia,“ tra-

goedia; „Az afrikai nő,“ opera; „IV. László király,“ dráma; „Egy millió,“ vigj.; „Bánk bán,“ opera; „Mártha,“ Schwartz Róza k. a. föllépteül; „Paul Jones,“ dráma, „A zsidónő,“ Toperczer Ilka k. a. föllépteül.

♣ Reményi Edét ő Felsege kamara hegedűsége méltóztatott kinevezni.

♣ A nemzeti színháznál nagy reformokra készülnek. Radnótfáy intendáns ur maga akarja megelőzni az eseményeket, mielőtt azoktól elsodortatnék, és igen helyesen. Csak jóindulatu és szakavatott emberek legyenek körüllette, akkor minden mentve van. Radnótfáy intendáns ur ugyanis a nemzeti színház nevezetesebb tagjainhoz levelet intézett, melyben őket a hozandó reformok tárgyában tanácskozássra szólítja fel. Egynehány lapban szóba jött, hogy Szigligeti dramaturggá választassék. Tóth József ellenben a dráma, Szerdahelyi a vigjáték, Szigeti a népszínművek rendezésével bizassanak meg és a dalmű is egészen új rendezéssel láttassék el. B. Orczy Bódog itt állomást foglalhatna el, ha szín-ismeretekkel birna és magas állásáról lemondva a hivatalnok teendőibe beletalálná magát; míg a drámai szaknál Vadnay Károly is érvényesíthetné befolyását. A dolog fontos voltánál fogva sok tanácskozást igényel.

♣ A zenede tanfolyama okt. 7-dikén kezdődik. Beiratni minden nap lehet f. hó 30-dikáig (d. e. 8—10, d. u. 3—5 óráig) Mátray Gábor urnál a muzeum-épületben.

♣ Izsó Miklós e napokban végezte be Debreczenben a Csokonai-szobor nagy mintáját. A mű, mielőtt öntés végett külföldre szállíttatnék, pár napon át közszemlére leend kitéve. E szoborminta valódi remekmű.

♣ Pajor Anna k. a., ki közelébb Bécsben jeles énektanítóktól két évig vett lecczéket a drámai szerepekben, a nemzeti színháznál óhaj-tana föllépni. Miután épen drámai énekesnőknek szükében vagyunk: nem ártana vele próbát tenni, elébb a színpalak közt, és ha az sikerül — a színpadon.

♣ Dubez P., a nemzeti színház kitünő hárfása, a hannoveri királynak bemutatott dalszerzeményeiért a művészet-kedvelő fejedelemtől elismerő sorokat és egy értékes arany melltűt nyert ajándokul. Dubez már több német fejedelemtől kapott ilyenmü megtiszteltetést, sőt művészeti érdemjellel is el van látva.

♣ A hannoveri király mindig nagy szerepet játszott a művészet és művészek pártfogolásában, és vak létére kettős életet talál a zenében, melyet maga is nagy szenvedélylyel ápol. Vak barátja, Labor zongoraművész mindig vele van és bécsi számkivetésében semmi sem nyujt annyi vigaszt az agg fejedelemnek, mint épen vak pályatársa, ki most is hű maradt a királyi zeneművészhöz. Labor emlékezete csodálatos; több száz darabot hallás után tanult be.

♣ A Patti-hangverseny f. hó 12-én a városi vigadó termében fog megtartatni.

✦ Dr. Véron temetése f. hó 1-jén ment végbe nagy közönség jelenlétében. A párisi művészi nevezetességek mind jelen voltak temetésén. Véronról utólagosan felemlíteni kötelességünknek tartjuk, hogy az ő igazgatósága alatt kerültek első előadásra a nagy operában: Meyerbeer „Ördög Róbert“ és „A Hugonották“ című dalművei, valamint Halévy „Zsidónője“ is. Végrendeletében a jótékony intézetekről is megemlékezett, és különösen a szerencsétlenségbe jutott művészek ápolására fenálló intézetnek tetemes vagyont hagyott hátra. Ez mindenesetre legszebb tettei közé tartozik.

✦ A helybeli ujtéri színházat nagy veszteség érte. Barbieri Károly, ez intézet jeles karnagya és több nevezetes zenemű ismert szerzője, néhány órai szenvedés után jobb létre szenderült. A boldogult még csak 43 éves volt. Kora halála minden körben részvétet költött és barátai és tisztelői sok ideig tartandják emléken ama férfit, ki művésze iránt annyi lelkesültséggel viseltetett és az embereket is becsülni tudá.

✦ A kolozsvári színház okt. 8-án nyitattik meg. Egressy Ákos szerződött tag gyanánt odamegy, s az ottani dalmű egyik tagjául Széphegyi baritonistát emlegetik, ki a nemzeti színház kardalnokai sorából kilép. Mondják, hogy ez idényben Gounod „Faust“-ja is előadásra kerül ott.

✦ Laube Henrik már megvált a bécsi várszínházról és Halm főintendáns egy körirattal tudatá, hogy a várszínház igazgatását átvette. Laube összes színműveit közelebről sajtó alá rendezi. — Az ottani dalszínház táncosnői kedves meglepetésben részesültek. Ugyanis a török követség titkára megjelenvén, előadá, hogy legmagasb maghagyás folytán, ura és császára a török szultán ő fels. tiszteletére rendezett előadásban résztvett táncosnőket ajándékokkal fogja megtisztelni. A magántáncosnők félholdu gyémántokkal diszitett melltüket kaptak: míg a többi táncosnők ugyancsak félholdu, de aranyékkítványokkal ellátott és zománcozott arany karpereczekkel lőnek megajándékozva. Képzhetni a táncosnők örömet.

✦ Brüsszelből írják, hogy az ott közelebről végbement nagy hangversenyben a fiatal Servais a nagy Servais Ferencz gordonkaművész fia és műtődja, rendkívüli lelkesültséget idézett elő. Csak 17-éves és játéka telt erő mellett melegségről tanuskodik.

✦ A berlini operaházban egy igen arányos, de nagyon piczi termetű új táncosnő lépett fel, kihez nagy reményt kötnek a balletkedvelők. Monte ssu asszony is ilyen piczi volt, s mily diadalokat aratott táncz val Párisban 1815-től 1840-ig.

✦ Meiningenben Reményi Ede az ernestini házi rend lovag-keresztjét kapta kitüntetésül.

✦ Jenaushek Fannyt tartják most Né-

metország első szinpadai hősnőjének, ki Amerikába akar vitorlázni, hogy ott képviselje a német művészetet, s arassa a dollárokat. A művésznő közelebb a darmstadti Freiligrath-ünnepen működött közre, s a lakomában lelkes felköszöntésben részesült. Azt kívánták neki, hogy Arion delfinjei szerencsésen kísérjék Amerika nyájas partjaira.

✦ Mosonyitól „Két hangú magyar dalok gyűjteménye“ indult meg. Az első két füzetben a „Hymnus“-t és a „Szózat“-ot kapjuk. Egy-egy füzet ára 60 krajczár.

Hirharang.

* (Ő Felsége) Mező-Keresztes leégett lakosainak 2000 frtnyi adományt rendelt.

* (A királyné zongorája) számára albumot készített egy kolozsvári könyvtáros hangjegyekből, s Ehrbarnak küldte el, hogy tegye a gödöllői pompás zongorára. Ehrbar azonban elébb Lónyay miniszternek adta át megtekintés végett. A külsejét igen csinosnak mondják, de a hangjegyek összeállításában semmi izlés nincs.

* (A reál-iskola) most kapta meg a „nemes Szilágyi István“ (pár év előtt elhunyt pesti polgár) alapítványát, mely 17,600 forintból áll. Kamatjaiból 12 ösztöndíjat fognak javaslatba hozni. 50,—80 és 120 frtosokat.

* (Gr. Karácsonyi Guidó) nagy alapítványa (a trónörökös születésére) minden évben nagy kamatot juttat jótékony czélokra. Az ideai kamat 5250 ft. Ezt az alapító jelenleg így osztá föl: 4000 ft a honvéd alapnak, (s ebből 1050 ft a bácsi, temesi, torontáli és krassói honvéd-özvegyek, árvák és rokkantaknak,) 600 ft a m. gazdasszonyok nevelő intézetének, 200 ft a budai nőegyleti kisdodovódára, 200 ft az eperjesi nőegylet segélypénztárának, s 200 ft a buda-krisztinavárosi szegényeknek.

* (Lóversenyek.) Az idegen gyepen szerencsésebbek a magy. lovasok mint honn. A már említett baaden-baadeni lóversenyen kívül most a brünni gyepen is kitétek magukért. Az itteni Lichtenstein-féle 500 frtos díjt hg Eszterházy Pal, a Hack-Stackes 200 frtos jutalmat pedig gr. Eszterházy Miklós lovai nyerték meg. — A pesti őszi lóversenyek okt. 22-én kezdődnek. Vojnics Mátyás bács megyei birtokos e versenyek egyik díja nagyobbitására 15 db aranyat ajándékozott.

* (Hofhausernek) hívják azt a derék budai polgárt, ki a budai rakpart építésére nézve ajánkozott, hogy mindazon munkálatokat, melyekre ajánkozó nem akadna, a költségvetés szerint olyformán átvállalja, hogy a mivel ezek netalán többbe kerülnének, sajátjából pótolja, a mi pedig felesleg maradna, azt különböző czélokra Buda városának ajándékozza.

* (A vízvezetés) tervének kidolgozására Lindig mérnököt kéri föl, ki az altonai és hamburgi vízvezetést is építette.

* (Miniszteri intézkedés a régiségek

megőrzésére.) A magy. királyi miniszterium intézkedése folytán az aradfejérvári vasut-társulat az Apulum romjai ásátása alkalmával talált régiségeket az erdélyi muzeum rendelkezésére bocsátá. Evégből az erdélyi muzeum titkára Gyulafejérvárra utazott. Jövőben, ugy látszik, a kormány ellenőrzése nem marad el.

* (A magyar kertészeti társulat bazarjából.) A magy. kertészeti társulat bazarja minden időszakban valódi kistárháza a különmű gyümölcsök- s a mindenféle vetemény- ugy virágmagvaknak; sőt kitünő minőségű borokat is tartalmaz e kis csarnok és télen sem hiányzanak ott az eladásra szánt virágcsokrok. Jelenleg kellő mennyiségben árultatik ott a szőlő és a kinek valami kitünő gyümölcsre van szüksége, ott e kivánatának minden perczen eleget tehet. Olesóságra nézve is felemlítést érdemel e hely.

* (A dakozás.) A „Goldberger S. F. és fiaik“ bécsi cég 20,000 ftot bocsátott a magyar kereskedelmi miniszter rendelkezésére a magyar ipar emelésére, 2000 ftot pedig a miniszterelnöknek a honvédelmi alapra.

* (Uj képes ujság.) Heckenast Gusztáv, „Jó Barát“ czim alatt, október 1-től kezdve, uj képes ujságot indított meg, mely havonként kétszer jelenik meg, Réthi Lajos szerkesztése alatt. Előfizetési ára egész évre 2 ft.

* (Párisba.) A világtárlat tanulmányozására következő fiatal iparosok mennek Párisba: Herczog Ödön mérnök, Lipthay Pál kereskedő és ipartárgyrajzoló, Csurgó István asztalos, Hauszmann Alajos építésztanuló és Nusz János gépész.

* (Fagy.) Pesten a mult szombat egy hete mutatkozott fagy a vidéken is tapasztalható volt, és több alföldi városban jégvártyával volt bevonva a víz, kivált a nyiltabb helyeken.

* (A Balaton ügye) miniszteri vizsgálat tárgyává tétetett. Tudjuk, hogy a siófoki csatorna megnyitásával a tó vize számítás ellenére folyvást apad. A közlekedési miniszter ugy intézkedett, hogy a tó vize egyforma állást nyerjen.

* (Budán) egy 1½ éves leánykára akadtak. Egy levél volt mellette következő tartalommal: „Egy szerencsétlen özvegy anya kénytelen volt a legvégsőre; alig képes önmagát föntartani; hihetőleg találkozik még olyan emberbarát, ki az elhagyott árván könyörölni fog. A gyermek izraelita, neve Sarolta. Adja az Isten, hogy jobban gondoskodjanak róla, mint én tehettem.“

* (A Sz.-Jánostemplom tornya) Bécsben e napokban javítás alá került. Ezen alkalommal a keresztet is újra megaranyozták és azért levették a gombról. Ebben pedig — szokás szerint — minden forgalomban lévő ércpénzek néhány darabja le volt téve. De midőn néhány hét múlva a keresztet újra föltették gombjára, egészen üres volt; kilopták a pénzt még a torony hegyéből is. Mondhatjuk, hogy a bécsiek csakugyan haladnak.

* (Nyilvános kertek Bécsben.) Hogy mennyire gondoskodik a bécsvárosi tanács a nyilvános kertekről s ezáltal a közönség elszórodása

s egészségéről, kitetszik abból, hogy a jövő 1868-ik évre 39,000 forintot utalványozott a nyilvános községi kertek ápolására. — Nálunk e részben még nincs kellő figyelem igénybe véve, sőt mint tapasztaljuk, némely kertek egészen elhanyagoltatnak, mint például az Orezy-kert is. A bécsiek bizonyára nagyobb figyelemre méltatnák e kertet, bárha több kirándulási helylyel dicsekedhetnek mint a pestiek.

* (Központi vásár-csarnok.) Egy társulat van keletkezében, mely a Párisban és Bécsben létező „központi vásár-csarnok“ mintájára, Pesten is egy hasonló helyiséget fog alapítani. E vásár-csarnok raktára lesz a helybeli és vidékről beérkezett mindenféle élelmi szereknek.

* (Tizenegy év előtt történt,) hogy K. L. pesti nagykereskedőtől 11,000 fttal szökött meg könyvvivője. Akkor nem tudtak nyomára akadni, s az összeg oda lett. A nagykereskedő aztán az 1859-diki válságok alatt megbukott, alig tudta tengetni magát s végre megvakult. Mult augusztusban egy bostoni ház pesti ügynöksége keresteté az öreg tönkrejutottat. Sokáig keresték, míg végre megtalálták egy padlás-szobában. S mért keresteték? Mert utalvány jött számára Bostonból mely utalvány szerint valaki 15,000 dollárt rendelt neki kifizettetni. Tudniillik a megszökött könyvvivő azóta meggazdagodott Amerikában, s így akarta megnyugtatni lelkiismeretét.

* (Döblingben) közelébb szerencsétlenség történt. Nyarankint ott szokott lakni Boiseur Aimé földbirtokos, ki közelébb nejével Grinzing felé lovagolt. Az ut mellett épen parasztfiúk játszottak, s akkor sütöttek el egy pisztolyt, midőn a két lovagló ott haladt el. A lövéstől a nő paripája megijedt, neki száguldott, egy katonát, ki az uton meg akarta fogni, legázolt, az utról a patakba rohant, hol asszonyával együtt lezuhant. Az ur megijedve vágatott utána, egy oda sietett orvosnövendékek kiemelé nejét, ki annyira megsérült, hogy féltik életét. A lovat, mely első lábát törte el, agyon kellett löni.

* (Egy bécsi polgár) két szép fiatal leányával: Johanna és Paula kisasszonyokkal a hallstädti tón csónakázni ment. A kisasszonyok egyik csónakban maguk ültek egy ifju urral. Ez a csónak — tán mivel rossz volt — súlyedni kezdett s fölfordult. Az atya, a másik csónakról kétségbeesve akart a tóba ugrani, de a hajósok visszatarták. Johanna k. a. — jó uszó lévén — kimenekült; a fiatal ember egy harmadik lánnyal küzdött a habokban, s őket az elősiető hajósok szabadították ki. De Paula nem volt sehol. Végre meglátták, hogy a fölfordult hajó oldalán csüng hajánál fogva. Oda siettek. Meg volt merevedve. Könyek közt, lesújtott lélekkel vitték a szárazra, mint halottat. De a halott életjelt adott, s három óra múlva életre hozák. Az apa örvendett, hanem — a mint mondá — „nem látja őt többé a hallstädti tó.“

* (Egy különöz) halt meg közelebb Bécsben. Neve Worek báró. Egy rajnavideki előkelő, de szegény családból származott, s egykor Bécsbe

jött tanulni. 21 éves korában nőül vett egy gazdag polgárleányt, de a ki öt év múlva meghalt. A báró e miatt buskomoly lett, megtévelyült, s csak hat év múlva gyógyult ki. Azóta az embe-
rektől visszavonulva élt lipótvárosi házában, hol a szobák feketével voltak bevonva, viaszgyertyák égtek, s a hálószobában egy koporsó állt a ruhák-
kal, melyekben a bárót el kellett majd temetni. Meghagyta, hogy nejének leveleit is temessék el vele. A báró már igen öreg volt.

* (A magyar gazdasszonyok egylete) szept. 28-án tartott választmányi ülésében több kérvény és folyó tárgy elintézése után bejelentetett, a népünnepélyi végleges számadás, mely szerint a jövedelem a pénztáraknál 2128 ft. 22 kr., a tombolajáték bódénál 1080 ft., 25 kr., összesen 3208 ft. 45 kr.; kiadás a diszitmények, világítás stb. 1141 ft. 69 kr., a tombola nyereség tárgyakra a számos ajándékokon kívül 986 ft. 53 kr., összesen 2128 ft. 22 kr.; maradt tisztán 1080 ft. 23 kr. Elnök Damjanich János özvegye benyújtá az általa kezelt inséges pénzről számadását, begyűlt 11681 ft. 72 kr., kiadatott 71 község részére 9335 ft., a szolnoki levesfőzésre 1307 ft. 96 kr., ruházatra 183 ft. 81 kr., egyes bénáknak 82 ft. 11 kr., összesen 10908 ft. 88 kr., maradt későbbi használatra 772 ft. 84 kr. Továbbá elnök által bejelentett Polák Julia urnő ajándoka 10 új gyermekruha és 1 kalap, Dr. Szohner urtól, a női egészségtan című saját munkájából 50 példány eladásul az egylet javára; — végre 6–10 kros gyűjtő iv. Nadányi Albertné, Simig Istvánné, Damjanich Jánosné, Dadányi Erzsébet, Wenczelné és Pauler Tivadarné urnők által gyűjtve 138 ft. 25 kr. — Mindezen adományért, és közreműködésért az igazgató választmány nyilvános köszönetet szavazott.

Vidéki posta.

△ (Győrben) Ihász Dániel olasz ezredes fáklyás menettel tisztelték meg. Farkas Miska társasága zenélt, s Matkovics János földbirtokos üdvözlé, ki megemlíti állandó hűségét Kossuth iránt, kihez ismét visszatér. Ihász meghatón felelt. Estélyt is tartottak tiszteletére, melyen az ezredes több nőrokona volt jelen a „Fehér hajó”-ban. A fáklyás zenére gyűlt adakozásból 40 ft. maradt meg, s ennek felét a megyei honvédegy-
letnek adják, másik felét az aradi vértanu emléksobrára.

△ (Bem lovagostora,) mely az erdélyi hadjáratban majdmindig kezében volt, a kolozsvári muzeum birtokába került. Törökországban ez ostort ő Kmetynek ajándékozta, ez meg testvéreinek küldte be, ki Zeyk Józsefnek adta át a muzeum számára. Az öreg Bem e lovagostorral vert el 7 német lovas, kik Dévánál egy ágyuját el akarták foglalni. E lovasok oly zavarba jöttek, hogy ott hagyták az ágyut.

△ (Sterka Szulucz,) az elhunyt román érsek, — mint mondják, — mintegy 200,000 fto-

hagyt alaptványokra, iskolai ösztöndijakra, özvegyek tartására, sat.

△ (A csurgói iskolának) Beleváry Ferencz baranyamegyei ref. lelkész 10,000 fto-
t ajándékozott.

△ (Szebenben) újra Rannicher Jakabot (miniszteri hivatalnokot) választák meg képviselőnek.

△ (Makra Imre,) az elhunyt makai lelkész, 400 darab aranyat hagyott ösztöndij-alapul a szege-
di belvárosi iskolának. Kamatait fogják kiadni évenként egy jó tanulóknak.

△ (Duna-Földváron) sikerült bált rendeztek a honvédalap javára. Egy levelező a bál vendégei közül Döry Gézanét, Kurcz Emma, Kathona Ilona, Gizela és Margit kisasszonyokat említi.

△ (Szombathelyen) „Vasmegeyi lapok” című heti közlöny indul meg, Balogh Gyula és Török Dávid szerkesztése alatt.

△ (A gödöllői kir. kastély) helyreállítása már teljesen be van fejezve, úgy, hogy azt az udvar minden perczben elfoglalhatja. A pompás, mintegy 200 holdnyi parkban a Felségek kelle-
mes sétalovaglást tehetnek és 200 gyönyörű szarvas által a vadászat kellemeiről is van gondoskodva. Csak az a kár, hogy a parknak azon részét, mely a fázánoknak van szánva, a vasut metszi át. A kir. nyaraló földje, a Királyné Ő Felsége kívánságára épített verendák, melyeknek négy terme a schönbrunni minta szerint (violaszinben) van kárpitozva és butorozva.

△ (Az aradi Haloxilin-gyár) felrobbanásakor hét emberélet esett áldozatul.

△ (Képviselő-választás.) Baranyamegyéből írják, hogy Majthényi József bárót hivatalvállalás miatt történt leköszönése után ismét megválasztották képviselővé a magocsi kerületben, még pedig egyhangulak.

△ (Adakozás a Petőfi-szobor javára.) Kolozsvár városa a segesvári csatatéren állítandó Petőfi-emlék-szobor javára 100 forintot szavazott meg.

△ (Nagylelkű toasztnak) mondható a Pulszky Ferencz, melyet e napokban az eperjesi ev. kollegium 200-ik évfordulójának alkalmából mondott — helyesebben tett. Miután többszörös pohárköszöntésekben éltették Ő Felségeiket, fölállt Pulszky Ferencz és így szólt: „Sokáig éltem a praktikus angolok és amerikaiak közt, s magam is praktikus emberré lettem, ki nem sokat beszél, hanem szívesen megteszi azt, a mit megtehet. Ez okból a következő rövid toasztot mondom: a kollegiumnak ezennel ezer forintot ajándékozok. A ki ennél szebb toasztot tud mondani, az éljen!” E pohárköszöntés lelkes éljenzésekben részesült.

△ (Földrengés Egerben.) Szept. 22-én este 8¹/₄ óra tájban földrengést éreztek, mely mintegy ¹/₄ óra múlva ismétlődött. Többen állítják, hogy éjjelkor is történt egy lökés. Falrepedésről vagy egyéb kárról nem hallottunk. Pétervására vidékén, érkezett tudósítások szerint,

a földrengés erősebb volt; Ballán, hol 15 lökést számláltak meg, a nép rémülve futott ki a házakból; Erdőkövesden pedig a konyhai cserépedények lehullottak a falról.

△ (Földrengés). A pétervásári földrengésről sokat írnek a lapok. E rettentő tünemény ott szept. hó 22-kén, esti 8 órakor köszöntött be és kisebb-nagyobb rázkódású ingásaival 12-szer tölté el rémülettel a lakosságot. Szerencsétlenségéről nem értesítnek. Följegyzésre méltó tapasztalat, hogy reggel 2 óráig, midőn az utolsó rázkódást érezték, egy kutya sem ugatott; holott mint tudva van, ez örökös állatok ilyenkor csak ritkán hallgatnak.

△ (Petőfi Zoltán,) a halhatatlan költő 20-éves fia, mint egykor atyja, a színészeti pályára adá magát, s jelenleg kardalnok Debreczenben. A nemz. színház igazgatósága nagy érdemet szerezne, ha őt a nemz. színház tagjai sorába fölvénné, s a zenében való képeztetéséről gondoskodnék.

△ (A választuti Bánffy kastély) má hó 25-én nevezetes családi ünnepélyrek volt színhelye. E napon vezette ott oltárhoz a hirneves Wesselényiek ivadéka, b. Wesselényi M. Bánffy Á. b.-nőt, b. Bánffy A. bájos leányát. Esküvő után a vőlegény ifju nejét legott zsidói jószágára vitte. Mintegy 60 tagja az arisztokráciának képezte a násznapot, e kívül az örömapa összes tisztviselői jelen voltak a menyegzőn, sőt a helység lakossága is megvendégleltetett. A lakodalom táncszal végződött s a nászszereg másnap délután oszlott szét. — Ezen ünnepély nov. 6-án megújul Nagyfaluban, hol Bánffy Czeccillel, b. Bánffy másik leányával Zeyk Dániel fogja tartani esküvőjét.

△ (Hó.) Kolozsvárról írják, hogy ott szeptember 27-kén havazott.

△ (Egy száműzött fogadtatása.) Az erdélyi körökben kedves emléket hagyott gr. Bethlen Gergely olasz tábornok szept 28-kán érkezett Kolozsvárra. A szülőföldjétől sok ideig távol volt hazafi megérkezését nagy falragaszok hirdették.

△ (Látó.) A szegedi lap írja, hogy ott egy bizonyos „Látó“ nevű ember csalásokat és tolvajlásokat visz végbe. Tisztes polgári ruhát visel és álhajat, és annál veszélyesebb, minthogy megjelensége bizalmat költ.

△ (Egy debreczeni lap) a következő különös esetet beszéli el: A kath. templom tornya ablakán, onnan, a hol a harangok vannak, harangozás alkalmával az árvaház egyik növendéke kibukott s fejével a templom tetejét betörte, ekkor a tetőről legördült a templom földszinti részén végigvonuló oltárfülkének tetejére, innen pedig a földre. A leeséskor a gyermek eszméletét elvesztette, azonban megpiócáztatván, magához jött és eddig rajta semmi jelentékeny sérülés vagy törés nem vétetett észre.

A nagyvilágból.

‡ (A francia udvar) jelenleg Biarritzban van, Páris egészen csöndes. Csak a hadikészület-ről szóló hírek nem némultak el. A „Moniteur de la Moselle“ s Franciaország keleti megyéinek más lapjai azt írják, hogy a határerődöket fölfegyverzik. A kormány erélyesen folytatja katonai raktárainak megtöltését.

‡ (A mint spanyol lapok) Madridból írják, Christina, a néhai spanyol királynénak egyik fia della Rocca herceg eljegyezte magának Grobecker Annát, a bécsi Károly-színház primadonnáját.

‡ (III. Napoleon mint szakács.) „A császár — mondhatja Dumas, — hasonlít hozzám; nem csak könyvet ír, mint én, hanem szakácskodik is, mint én.“ Közélebb, midőn a chalonsi táborban főtiszteket hívott ebédre, igen jó kedve volt, a minő most ritkán van. „Jőjjenek — mondá — a konyhába, hol dolgom van.“ Bámulva követték. A császár egy palackzából, melyet kezében tartott, egy fazékban fővő vízbe valamit töltött. „E leves — mondá — 60 személyre és igen jó lesz.“ Csakugyan jó volt, a császár Liebig-féle huskivonatot töltött bele. Tartunk tőle, hogy ennek folytán a vendéglők étlapjain „Napoleon-leves“ kerül színre, borsos árral.

‡ (A mexikói császárnéről.) Sarolta mexikói császárné a jövő telet Madeira szigetén tölti.

‡ (Egy nevezetes utazóról.) A velencei származású Miani Suezből egy levelet küldött, melyben régiebb utazásai-, felfedezései és csalódásairól ismételve értekezve, előadja, hogy közelebről Massuahba utazik, a Gallák látogatására; ha ez nem sikerülne, akkor Chartumba tér vissza s a fehér Nil felső részén teendő tapasztalásokat. Mianinak 12,000 frank áll rendelkezésére. Sajnos azonban, hogy ama nevezetes gyűjtemény, melyet a velencei múzeumnak ajándékozott, rendeltetési helyére még nem érkezett meg.

‡ (A szultán,) a mint Konstantinályba visszaérkezett, fiát, Murad effendi trónörökösét, fogolylyá tette saját palotájában. Elvették tőle lovait, kocsit, yachtjait, s még tanítóit és szolgálóit sem bocsátják hozzá. Mit tehetett? Ezt nem írja a „Liberté“, mely e hirt közli.

‡ (Egy Kasarinow Sándor) nevű orosz 50,000 rubelnyi tőkepenzét, mely a sz.-pétervári s rigai bankban van elhelyezve, az angol bibliaterjesztő társaságnak ajánlotta föl. Az orosz czár engedi, hogy e társulat terjessze a bibliát Oroszországban, melyért a társulat köszönetet is mondott a czárnak, midőn az Párisban volt.

‡ (Az angol királynő) — mióta férje meghalt — csak templomi dallamokat s oratóriumokat játszik, többnyire harmoniumon. Ezért zenetanára mindenféle oratóriumot átír számára. — A királynő közlebb a török zultán fiának egy fénykép-albumot küldött, melyben az angol királyi család minden tagjának arc képe benn van. A

királynő sajátkezűleg írta bele: „Jousuf Izzedin Effendi ő cs. magasságának barátságos emlékül, Viktoria, Angolország királynője.“

‡ (Seebach-Niemanné,) a híres német színésznő Berlinben levelet kapott az utczán 4200 rubel papírpénzzel. Kezében tartva e pénzt, haladt tovább, midőn egy szemtelen tolvaj, ki látta e levél fölbontását, elébe toppant, a pénzt kikapta kezéből, s elszaladt. A művésznő — e veszteség mellé — még meg is betegedett az ijedségtől.

‡ (A párisi osztrák követség) vádat emelt a „Courrier Francaise“ ellen, mivel ez hg. Metternich nagykövet nejét, szül. Sándor grófnét, (kit vidámságaért a francia császárné igen szeret), sértegette.

‡ (Miksa császár végintézkedésére vonatkozólag) a következő részletekről értesülünk. A császár két végrendeletet hagyott hátra. Az első sajátkezűleg írta Miramareban 1864-ben, kevéssel Mexikóba történt elutazta előtt. Egyetemes örökös: Sarolta császárné, ezenkívül az uralkodócsalád majd minden tagjának hagyott a császár emléket. Azon ajándékok, melyeket Miksa mint gyermek és ifju különböző alkalmakkor emlékül nyert, végrendeletileg — kedélyes módon — az adományozókat illetik. Megható hálával szól a császár anyjáról; nejéről pedig benső, lelkes szerelemmel. A másik végrendelet szintén sajátkezűleg állítá ki a császár, rövid idővel elítéltetése előtt. Ez iratból kiderül, hogy azon föltevés-sel készült, mely szerint Sarolta császárné Európában elhunyt, s ez utóbbi helyett Ferencz Károly ő cs. fensége van egyetemes örökössé nevezve. Az első végintézkedés több pontjára nézve azonban nem történt változás. — Alapul most az első végrendelet fog vétetni, miután a másodikat érvénytelennek kellett kijelenteni, mert valóltan föltevések mellett készült.

‡ (Az angol királynőtől) megint egy érdekes könyvet várnak, azon utazások leírását, melyeket elhunyt férjével Skótországban tett. Mondják, hogy igen meleg rajzokkal lesz e könyv tele.

‡ (A kolcavkói gazdasági egyetemen.) Prága mellett, egy növendék furcsa rögeszmébe esett. Azt hiszi ugyanis, hogy ő a birodalomban élő szlávok fejedelme Többszláv tekintélynek titkos leveleket írál, melyekben mindenféle politikai, szabadsági reformokra szólítja föl őket. A levelek elfogattak, és így az illetők kezébe nem kerülhettek. A szegény ifjut orvosi ápolás alá vették. Midőn az orvosnak átadták, a szláv fejedelem megilletődött s kijelentette, hogy most nincs ideje ilyen haszontalanságra, mert egy küldöttséget vár Kolcavkóból, mely előtte tisztelgve, működése elismerését teendő lábai elé. De nem hajtottak szavára, s az ábrándozó souverain most vigasztalhatlan, s magát a szabadsági eszmék áldozatának tekinti.

‡ (Poroszország) néhány tisztet kiküldött Franciaországba, hogy a Napoleon legujabb ágyuinak titkát kifürkéssék. A tiszték elmentek, s beállottak gyári munkásoknak, s egészen gyári-

asan öltözködtek. A francziák hogy- hogyanem, fölfedezték kilétüket, szándékukat, de azért nem akadályozták, hogy a várba bejuthassanak: csak kőmeket rendeltek melléjük, épen úgy öltöztetve, mint ők voltak. Ezek vigyáztak rájuk. A várban a kész ágyuval éppen akkor tartották a próba lövéseket. A porosz tiszteket oda vitték. Az eredmény rendkívüli. Az ágyut két ember hordozhatja, egy másod perc alatt 13 golyót lő 2500 méter távolságnyra oly erővel s oly biztossággal, milyenre még eddig példa nem volt. Akadályúl fölállítottak egy 50 hüvelyknyi falat, s azt a féltávolban roppant erővel furta keresztül, s a golyó a fölvet irányból még azután sem vesztett. A tiszték ezt látva a mechanikáról kérdezősködtek, de már ekkor ott termett a biztos, s a tiszteket megnevezve, őket fölhitva a távozásra. Ezek engedtek és elutaztak. Otthon elbeszélhették a mit láttak.

‡ (Örültek folyamodása.) A brüddleldi országos örültek-intézetében levő örültek folyamodást intéztek a bécsi országos bizottsághoz, melyben amiatt panaszkodnak, hogy valamennyien jogellenesen tartatnak fogva, s az éveket, melyeket nagyszerű művek létesítésére szándékoztak használni, most tétlenül, ármánykodások által tartóztatva kell tölteniök; ha kibocsátának őket, Ausztriát csakhamar az egész világ élére állítanák, minthogy közöttök a legnagyobb és leghiresebb hadvezérek, finanziaerek és államférfiak találkoznak. Kérik tehát az országos bizottságot, kutassa ki ellenségeiket és büntesse meg, őket pedig (az örülteket), szabadítsa meg kínos fogságukból. Az irat alján a legkülönösebb nevek voltak olvashatók, így a többi között: Sokrates, Alcibiades, Wallenstein, Napoleon stb. A folyamodást természetesen félretették.

Egyveleg.

— Szépséget és ifjuságot lehet venni Párisban egy nőnél, kinek születése titokszerű, mint a perzsa Evirbaláé, élete hosszú mint Sibilláé, s rejtve lakik, mint Pythia. Lakát még férfi nem látogathatta; eunuchok őrzik mint a serailt. Kapujára ez van fölírva: „Jeunesse et beauté.“ (Ifjuság és szépség.) Mindennap huszonöt hölgyet fogad, kik előbb névjegyeiket beküldik és előrejegyeztetik magukat. Jaj a férjnek, ha nejének az jut eszébe, hogy meg akar fiatalodni. Haja szála égne mered, s előre borzad a féltés bekövetkező furiáitól. Hanem a dolognak van egy furcsa oldala. A megifjodás egy bűvös emailirozás által történik. A bűvésznő megemailroz mellet, nyakat, kart, haját, s minden örökifju fehérré, gyöndéd és bájos lesz újra. De az arcznál fönnakad a bűvészet; mert ha valaki mosolyra emailroztatja ajkát, akkor mosolyog mindörökké. Mosolyog, ha könyei hullnak, mosolyog, ha fogát huzzák, ha gyermeke meghal; neki mindig mosolyognia kell. S ha valaki bánatossá emailroztatja arczát, el nem hagyja a bánat kifejezése; az örömmek nem lesz helye arczán.

— **Ujabb ásatások Pompéjében.** A Pompéjében folytatott ásatások alkalmával legujabban egy konyha fedezettett föl s a tűzhely egyik nyílásán, minők még jelenleg is divatoznak, egy érczedényt találtak. — A edény légmentesen volt elzárva, úgy hogy felnyitása nagy fáradságba került. De mily nagy volt a jelenlevők bámulása, midőn látták, hogy az edény tele van vízzel. A vizet meg is izlelték a jelenlevők és tökéletesen jónak s édesnek találták. Lucca, a nápolyi egyetemen a vegyész tanára, vegybontás alá vevén a vizet, azt találta, hogy a köneny és éleny ugyanazon arányban föllelhető, mint korunk kútvizében. Kétséget sem szenved, hogy e víz még Titus korában öntetett az edénybe. De nem csak vizet találtak ujabb időben, hanem bort is. Egy üveg amphorában három ujnyi bort találtak, az összeszűrődött bort Lucca tanár veendi vegybontás alá s nemsokára tudni fogjuk, hogy minő bort ittak a római patriciusok.

— **Napoleon titka.** Napoleon — mint már sokszor írták — olyan ágyukat készített, melyek egy lóval akármelyik magas hegyre felvonhatók, villanyal lönek, füst nem jó belőlök és nem durranak. Lehet pedig velök egy percz alatt 60-szor rendkívüli távolságra löni. Ez a találmány a hadjáratok tengeri kigyója lesz; híre már is borzasztó; magát még nem látta senki. Napoleon e titokra féltékenyebb, mint Tizián volt dicsőségére. Készítési módját ágyuinak maga tervezte. Ez ágyukat három helyütt készítik, minden részét máshol. Felét egyik várban öntik, felét a másikban; egymástól messze és nagy titokban. De a legnagyobb titok mégis a harmadik helyen pontosul össze, hol az egészet összerakják. Itt igen sok munkás dolgozik, kik el vannak zárva, mint a foglyok. A vár háromszoros sánczezal van körülveve, bemeni nem szabad senkinek. A megvesztegetés s hozzáférhetés lehetetlen. Még maguk a munkások sincsenek a készítés módjával tisztában. A kik öntik, nem tudják, mint rakják össze, s a kik összerakják, azok előtt az öntés titka megfeythetelen. Denique a titok nagy titok, s ha Napoleonnak ez is úgy sikerül, mint a statuscsiny, akkor okvetlenül nagyon megbánja valaki.

— **Dühöngő méhek.** Vannak időszakok, melyekben a méhek pártot ütnek a természetben minden élő ellen. Erre nézve egy karlsruhi paraszt-gazda következő panasza is bizonyíték. Nem régiben — írja egyik német gazdasági lapnak — udvaromon a méhek meggyilkoltak hét kacsát. Rákövetkező nap egyik megszúrta lelánczolt házi ebemet úgy, hogy az kinyában ide oda hanykolódott. A méhraj ezt hadizenetnek vette, fölgerjedt, s az ebet minden oldalról kinszenvedés alá vette. Én látva ezt hirtelen egy lepedőt vettem magamra, s megszabadítottam az elgyötrött ebet, de az néhány percz mulva a legkínosabb vonaglások közt kimult. Az udvarra nem sokára fiaim jöttek

be szekeren, s szerencsétlenségökre a méhek észrevették őket. Rájok rohantak; azok megmenekültek, de a ló úgy el volt lepve, hogy miután összevissza száguldott, a földre rogyott. A méhek neki estek, s ha egy czipész-mester föl nem áldozza magát, s szét nem veri őket, okvetetlenül halálra csipik. A ló alig birt fölállani. Teste megdagadt, három napig se nem evett, se nem ivott. Szőre egészen kiment, és elsoványodott. A czipész-mester is nehéz beteg lett. Ez időtől fogva a méhek ostromállapotban tartják az udvart. Alig mer kimenni valaki, s ha ki is megy, úgy beburkolja magát, mintha csak Szibériában volna. Az 1867. év valószínűleg forradalmi időszak a méhvilágnak.

T a l á n y.

Nap vagyok, de nem az égen, —
Az emberek kebelében.
Egyikben a boldogságot
Elhervasztom és a másén
Illatos virágba hajtom. —
Virág vagyok mit a világ
Koszorúnak tép és szaggat.
Egyik oltár elébe visz,
Másik koporsójára tesz;
Ott is, itt is, mint a többi
Virág, én is elhervadok. —
Tenger vagyok, de nem hajót, —
Szenvedélyt, vágyakat viszek
A valónak zöld partjára.
Egyiknek az örvény ölén
Temetkező helyet adok;
Másikat az ohajtásnak
Kikötőjébe emelem.

K . . . y

Megfejtési határidő október 20-dika.

E talány megfejtői közt kedvezményül Milesz Bélának „Zádor és Ágota” című műve fog kisorsoltatni s a nyercének a szerkesztőség által elküldetni.

A lapunk 18-dik számában foglalt rejtvény értelme: „Cserhalom.”

TARTALOM. Nők köre: Általános divattudósítás. *Irisztől.* — Uj kalapok *K. B. I.-től.* — Mit tanuljanak a nők? *K. Beniczky* Irmától. — Konyházat. — Havi teendők. *K. I.-től.* — **Olvasó-asztal:** Az alázatosság fogalmairól *B. Aladártól.* — Szegény Margit. (Román.) *Komócsy Józseftől.* — Ha tudnád . . . (Költ.) *Be edek Aladártól.* — Egy rut leány. (Beszély.) *H. E.-től.* — A római nők társadalmi helyzete és erkölcsi állapota. *Szikszay Gusztávtól.* — A lég vándorai. — Gondolattöredékek. Közli *Dolóresz.* — Könyvszemle. — Színház és művészet. — Hirharang. — Vidéki pósta. — A nagyvilágból. — Egyveleg. — Talány.

T. olvasóinkhoz. Lapunk jelen számának elkészését a szabásminták rajzainak meg nem érkezése okozta, melyekre egész mostanig hiában vártunk, s így a most hiányzó mellékletet jövő számunkban a divatképpel együtt fogják t. előfizetőink megkapni. E saját hibánkon kívül eső késedelemért szives elnézést kérünk. Szerk.

Főmunkatárs:
KULIFFAY EDE.

Kiadó-tulajdonos:
HECKENAST GUSZTAV.

Felelős szerkesztő:
K. BENICZKY IRMA.

Előfizetési fölhívás

a

D I V A T V I L Á G

czimü

szépirodalmi, ismeretterjesztő és divatlap

1867. negyedik évnegyedére.

A ki lapunkat ismeri, az ismeri a czélt is, mely felé törekszünk; az tudja, hogy lapunk rég érzett hiányt pótol, tátongó ürt tölt be hazai irodalmunk terén.

A nők **hivatásbeli és gyakorlati műveltsége** az alap, melyen a családi élet boldogsága, a jólét és erkölcsiség nyugszik. A jelenkorban, midőn a tudományos műveltség annyira elterjedt, midőn mindennap új felfödözéssel, új találmánnyal lép meg, nem elég a tapasztalásból merített ismeret; a mai időben a **nőknek is tudományos kiképzésre** van szükségök, hogy hivatásuk fontos kötelmeinek megfelelhessenek.

Törekvésünk oda irányul, hogy a női közönségnek ne csak mulattató, könnyű olvasmányt, de egyszersmind oly czikkeket nyujtsunk, melyek a **hivatásbeli műveltség** előmozdítására szolgálnak; melyekből kiki a **gyakorlati élethez okvetlen szükséges ismereteket** merithet.

A külföld e tekintetben nagyon előre haladt; ne maradjunk hátra mi sem. — Az anya, ki leányainak gyakorlati nevelést ad, melynek alapja

a hivatásbeli műveltség, — **oly kincset** szerez azoknak, melyet minden férj becsülni tud, s mely többet ér a vagyonnál.

A közönség, mely lapunkat támogatja, **saját érdekeit** mozditja elő!

A „**Divatvilág**“, mely minden hó **8 kán** és **23 kán** a legnagyobb másfél iven jelenik meg, **minden számmal hoz mellékletet**, és pedig egyszer **diszes divatképet**, egyszer **szabási s más különféle mintarajzokat**. Divatképeink s mintarajzaink **külföldön** rendelvük meg.

A „**Divatvilág**“-gal összekötöttük a „**Regelő**“ czimü, havonkint kétszer (15-én és 30-án), négy-ivnyi füzetekben megjelenő **regény- és beszélyfolyóiratot**, azok részére, kik **mindakét lapot egyszerre megrendelik**, az előfizetési árt alábbszállítván.

A „**Regelő**“ minden évfolyama **két kisebb, vagy egy nagy képet** hoz műlapul, e műlapot a „**Divatvilág**“ összes előfizetői is, a szállítási költség lefizetése mellett **ingyen** kapják meg.

Előfizetési föltételek

a „**Divatvilág**“-ra külön, — és a „**Divatvilág**“- s a „**Regelő**“-re együttesen:

Előfizetési ár a „**Divatvilág**“-ra: október — decemberre **2** forint.; a „**Divatvilág**“ és a „**Regelő**“-re együtt: október — decemberre **3** forint.

Az évfolyamból teljes számu példányokkal még szolgálhatunk.

Gyűjtőknek minden tiz, egyszerre beküldött előfizető után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Az előfizetési pénzek a „*Divatvilág*“ **kiadóhivatalába** (Egyetem-utca, 4. sz. a.), a „*Divatvilág*“-ot illető egyéb levelek pedig a **szerkesztőséghez** (József-külváros, ősz-utca, 4. sz. a.) czimzendők.

Kelt Pesten, szept. 21-kén, 1867.

Kuliffay Ede,

a „*Divatvilág*“ főmunkatársa.

Heckenast Gusztáv,

a „*Divatvilág*“ és „*Regelő*“ kiadó-tulajdonosa.

K.-Benczky Irma,

a „*Divatvilág*“ szerkesztője.